

ผังนโยบายระดับประเทศ
NATIONAL SPATIAL PLAN

2 5 8 0

การประชุมหารือกลุ่มย่อย

ผังนโยบายระดับประเทศและผังนโยบายระดับภาค

(ร่าง) นโยบายการตั้งถิ่นฐานและระบบชุมชน

วันอังคารที่ 28 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2566 เวลา 08:30 – 12:00 น.
ณ ห้องประชุม 41501 อาคาร 4 ชั้น 15 กรมโยธาธิการและผังเมือง
และการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์

สำนักผังประเทศและผังภาค กรมโยธาธิการและผังเมือง กระทรวงมหาดไทย

การตั้งถิ่นฐาน (Settlement)

การสร้างที่อยู่อาศัยของมนุษย์ โดยอยู่รวมกันเป็นกลุ่ม เป็นหมู่บ้าน และเมือง ซึ่งจะมีลักษณะแตกต่างกันออกไปตามสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ เพื่อความเหมาะสมในการดำรงชีวิต

การตั้งถิ่นฐานในเมือง (Urban Settlement)

- มีประชากรเข้ามาอยู่รวมกันเป็นจำนวนมาก และอยู่อย่างหนาแน่นเป็นชุมชน

- มีการแบ่งงานที่มีความชำนาญเฉพาะด้าน และประชากรส่วนใหญ่ไม่ได้ประกอบอาชีพเกษตรกรรม

- มีเกณฑ์ที่ใช้พิจารณา ได้แก่ จำนวนประชากร ความหนาแน่นของประชากร และ อาชีพของประชากร เป็นต้น

“พื้นที่เมือง” ในประเทศไทย คือ พื้นที่ที่ได้รับการจัดตั้งเป็นเขตเทศบาล ประกอบด้วย เทศบาลนคร เทศบาลเมือง เทศบาลตำบล รวมถึงองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ

การตั้งถิ่นฐานในชนบท (Rural Settlement)

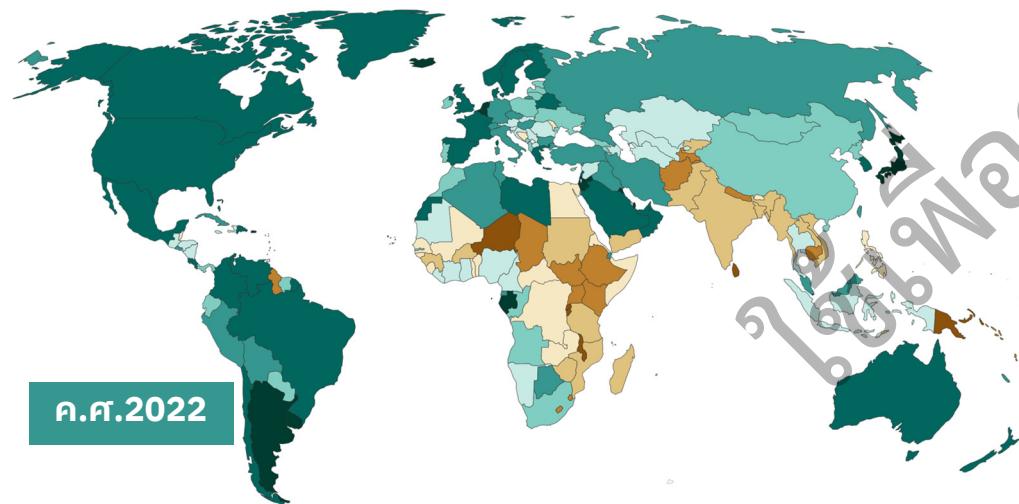
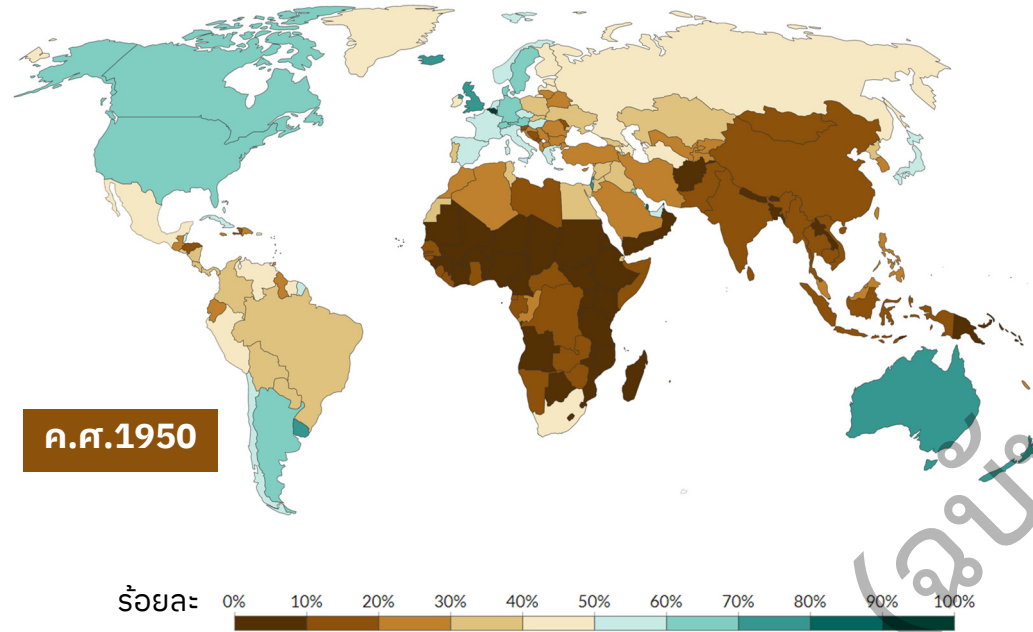
- ประชากรตั้งบ้านเรือนอยู่ในบริเวณนอกเมือง

- ลักษณะการตั้งถิ่นฐานมีความเบาบาง มีความหนาแน่นของประชากรต่ำ

- มีลักษณะการตั้งถิ่นฐานแบบรวมกลุ่มกันเป็นหมู่บ้าน/ชุมชน หรือตั้งถิ่นฐานแบบกระจายตัวไปตามพื้นที่เกษตรกรรม

“พื้นที่ชนบท” ในประเทศไทย คือ **พื้นที่นอกเขตเทศบาล ทั้งหมด**

สัดส่วนประชากรที่อาศัยอยู่ในเมืองของแต่ละประเทศ

ปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดการย้ายถิ่นฐาน

Push Factors

Rural Area

- few services
- lack of job opportunities
- unhappy life
- poor transport links
- natural disasters
- wars
- shortage of food

Pull Factors

Urban Area

- access to services
- better job opportunities
- more entertainment facilities
- better transport links
- improved living conditions
- hope for a better way of life
- family links

Rural-Urban migration, HBK Portal (2022)

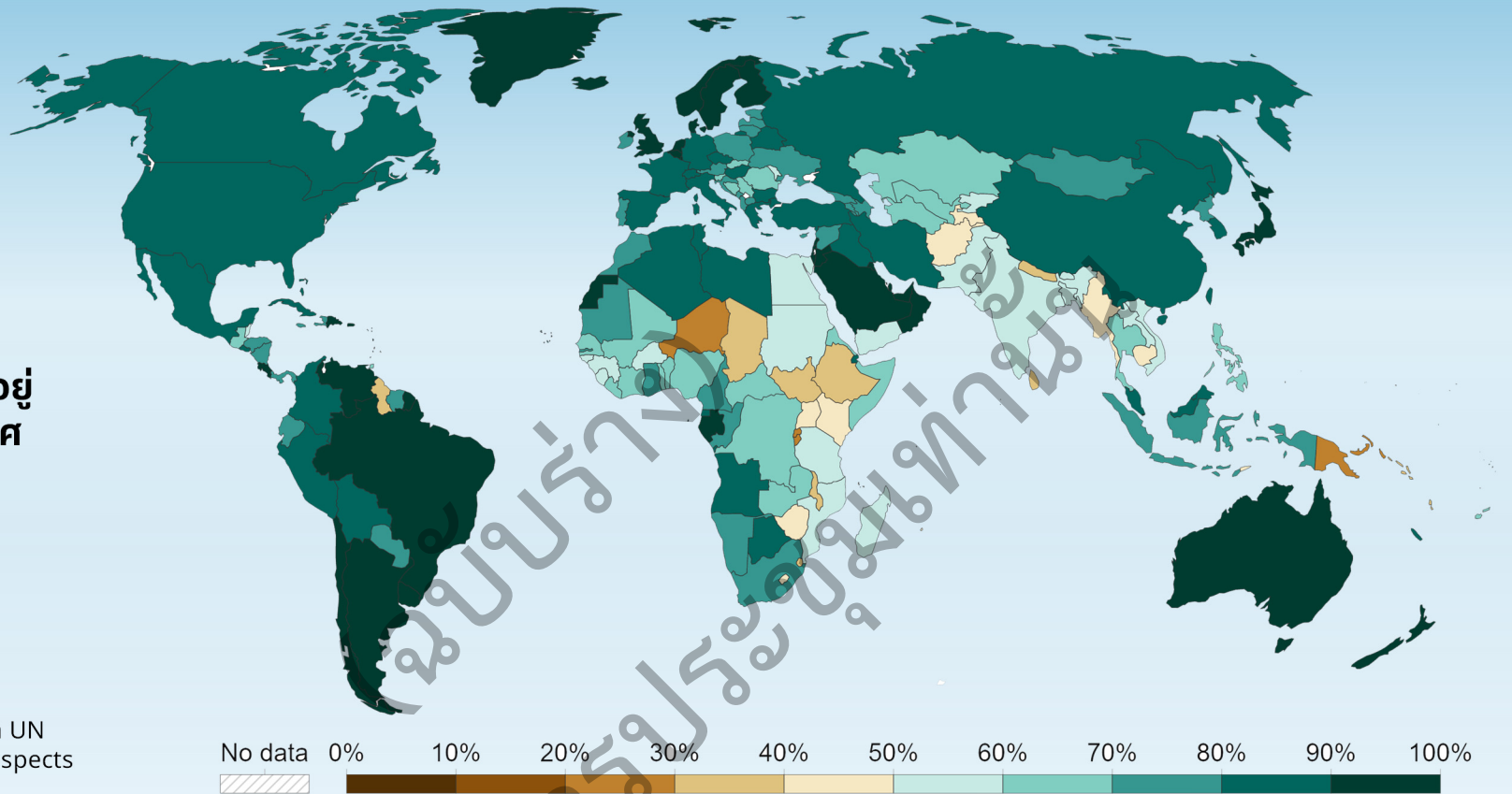
ประชากรโลกเริ่มย้ายการถิ่นฐานจากพื้นที่ชนบทเข้าสู่เมือง ทำให้โลกมีความเป็นเมืองเพิ่มสูงขึ้น

- หลายประเทศทั่วโลกมีความเป็นเมืองสูงขึ้นตั้งแต่ ค.ศ.1950 จากการเติบโตทางเศรษฐกิจ และความเจริญที่กระจุกตัวในพื้นที่เมือง
- **ความเป็นเมือง (Urbanization) เป็น Megatrends** ที่กำลังเกิดขึ้นทั่วโลก ประชากรย้ายถิ่นฐานเข้ามาอาศัยอยู่ในเมือง เพื่อแสวงหาโอกาสในการประกอบอาชีพ การเข้าถึงที่อยู่อาศัย คุณภาพดี และบริการสาธารณะที่มีคุณภาพ มากกว่าพื้นที่ชนบท
- กลุ่มประเทศที่มีสัดส่วนประชากรเมืองสูง ได้แก่ สิงคโปร์ ฮองกง มาเก๊า กาตาร์ เบลเยียม โมนาโก อูรุกวัย ไอซ์แลนด์ เนเธอร์แลนด์
- ประเทศไทยมีความเป็นเมืองเพิ่มสูงขึ้น มีสัดส่วนประชากรเมืองเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 16 (พ.ศ.2493) เป็นร้อยละ 46 (พ.ศ. 2564)

สัดส่วนประชากรที่อาศัยอยู่ในเมืองของแต่ละประเทศ
ในอนาคต

ค.ศ.2050

Source: OWID based on UN World Urbanization Prospects and historical sources

■ ในอนาคต (ค.ศ.2050) ประชากรเมืองทั่วโลกจะมีสัดส่วนเพิ่มขึ้นเป็น 2 ใน 3 (ร้อยละ 68) ของประชากรทั้งหมด

■ เมืองจะเป็นพื้นที่สำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ

ซึ่งจะต้องมีความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐานเพื่อรองรับการขยายตัวในอนาคต

■ มีเพียงไม่กี่ประเทศในโลกที่จะมีสัดส่วนประชากรชนบทสูงกว่าประชากรเมือง ได้แก่

- ในทวีปแอฟริกา

(ไนเจอร์ ชูดานใต้ เคนย่า เอธิโอเปีย)

- ในทวีปเอเชีย (ศรีลังกา เมียนมา กัมพูชา)

- ในทวีปโอเชียเนีย (ปาปัวนิวกินี) เป็นต้น

ประชากรส่วนใหญ่ของโลกจะตั้งถิ่นฐานอยู่ในเมือง เมืองจึงต้องมีความพร้อมมากขึ้นในอนาคต

ภาคเหนือ

ภูมิประเทศ : เป็นเขตภูเขา และหุบเขาที่ทอดตัวแนวเหนือ-ใต้ ระหว่างแนวขนานของภูเขาเป็นที่ราบแคบ มีพื้นที่ป่าไม้จำนวนมาก

การตั้งถิ่นฐาน : ตั้งถิ่นฐานบริเวณแอ่งที่ราบระหว่างภูเขา และในบริเวณเขตภูเขาสูงเป็นที่ตั้งถิ่นฐานของชาวเขาเผ่าต่าง ๆ

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ภูมิประเทศ : เป็นที่ราบสูง มีทิวเขาเป็นขอบอยู่ทางด้านตะวันตกและใต้ มีที่ราบขนาดใหญ่เป็นบริเวณกว้าง

การตั้งถิ่นฐาน : เป็นชุมชนบนที่สูงที่ไม่ไกลจากแหล่งน้ำ บริเวณที่ ดอน โคก โนน เนิน

ภาคกลาง

ภูมิประเทศ : บริเวณตอนกลางเป็นที่ราบลุ่มแม่น้ำ บริเวณทิศตะวันตกและใต้เป็นทิวเขาสลับกับหุบเขาแคบและลาดต่ำสู่ทางด้านตะวันออกบริเวณชายฝั่ง

การตั้งถิ่นฐาน : ตามแนวสองฝั่งแม่น้ำ/คลอง ที่ราบตอนกลางของภาค และตามที่ราบลุ่มชายฝั่งทะเล

ภาคตะวันออก

ภูมิประเทศ : เป็นที่ราบลูกฟูกสลับกับเนินเขาเตี้ย ตอนกลางเป็นที่สูง มีทิวเขา และชายฝั่งที่อุดมสมบูรณ์

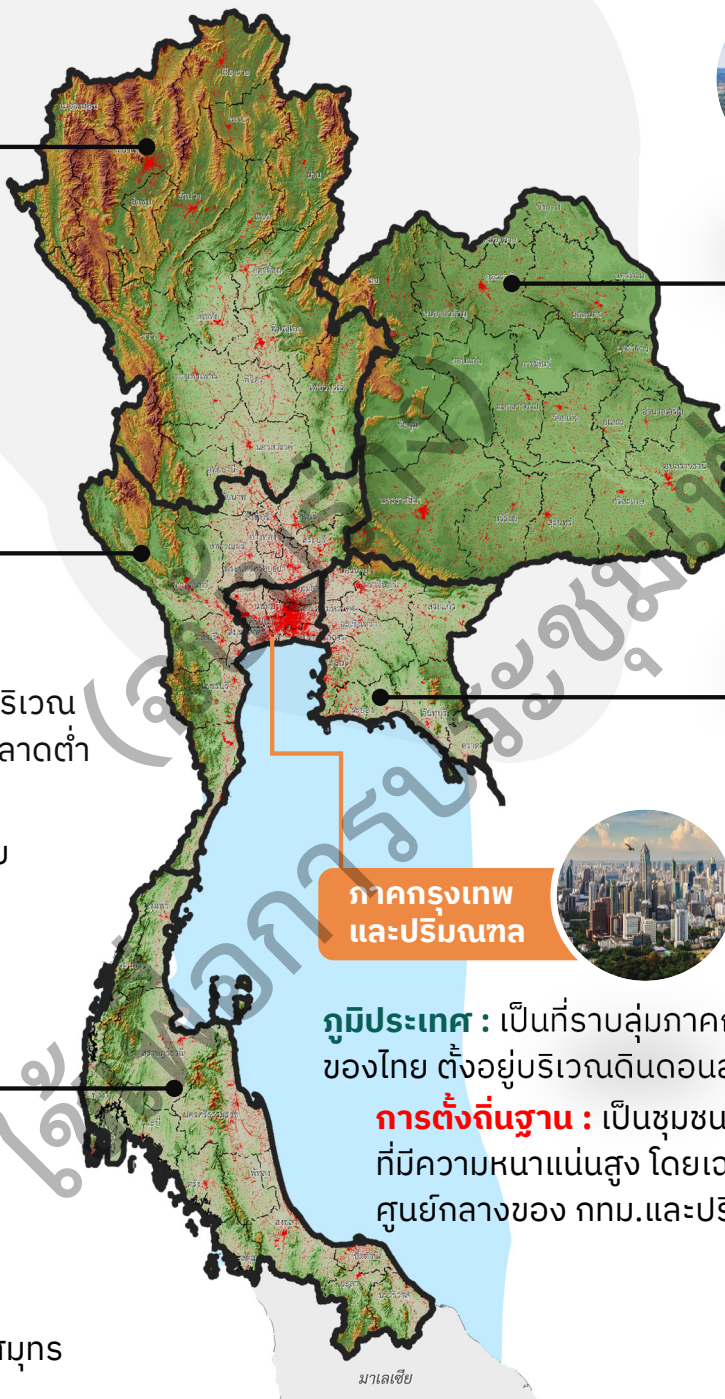
การตั้งถิ่นฐาน : บริเวณชายฝั่งทะเล ที่ราบลุ่มริมน้ำ พื้นที่ปากแม่น้ำ บริเวณเขตที่ราบบางปะกง และที่ราบฉนวนไทย

ภาคใต้

ภูมิประเทศ : เป็นคาบสมุทรขนานด้วยทะเลอ่าวไทยและอันดามัน มีทิวเขาทอดตัวตามแนวเหนือ-ใต้ มีที่ราบชายฝั่งทะเลทางตะวันออกและทางตะวันตก

การตั้งถิ่นฐาน : เป็นหมู่บ้านตามชายฝั่งทะเลและปากแม่น้ำ รวมถึงบริเวณทิวเขาตอนกลางคาบสมุทร

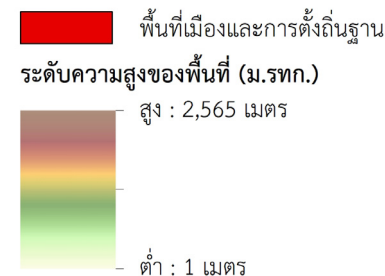

ภาคกรุงเทพและปริมณฑล

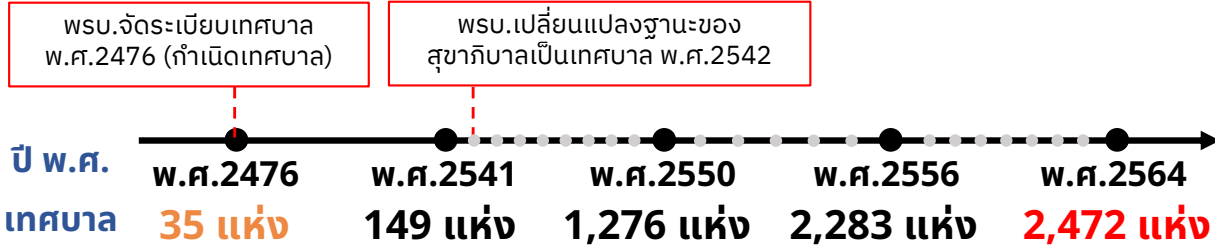

ภูมิประเทศ : เป็นที่ราบลุ่มภาคกลางตอนล่างของไทย ตั้งอยู่บริเวณดินดอนสามเหลี่ยมปากแม่น้ำ

การตั้งถิ่นฐาน : เป็นชุมชนเมืองขนาดใหญ่ที่มีความหนาแน่นสูง โดยเฉพาะพื้นที่ศูนย์กลางของ กทม.และปริมณฑล

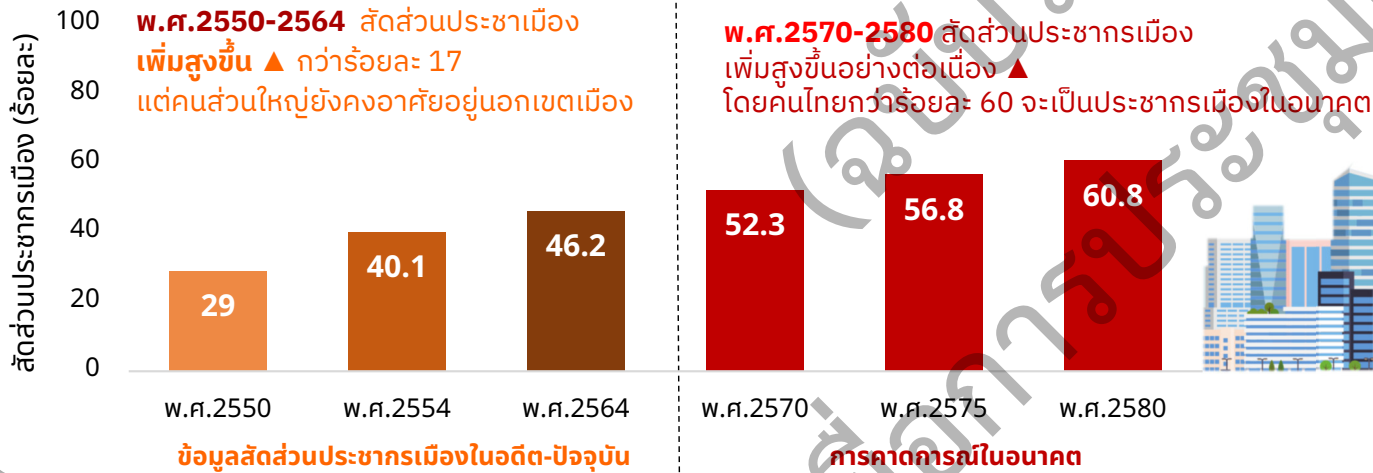

การเปลี่ยนแปลงจำนวนเทศบาลของประเทศไทย

ที่มา : กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2564

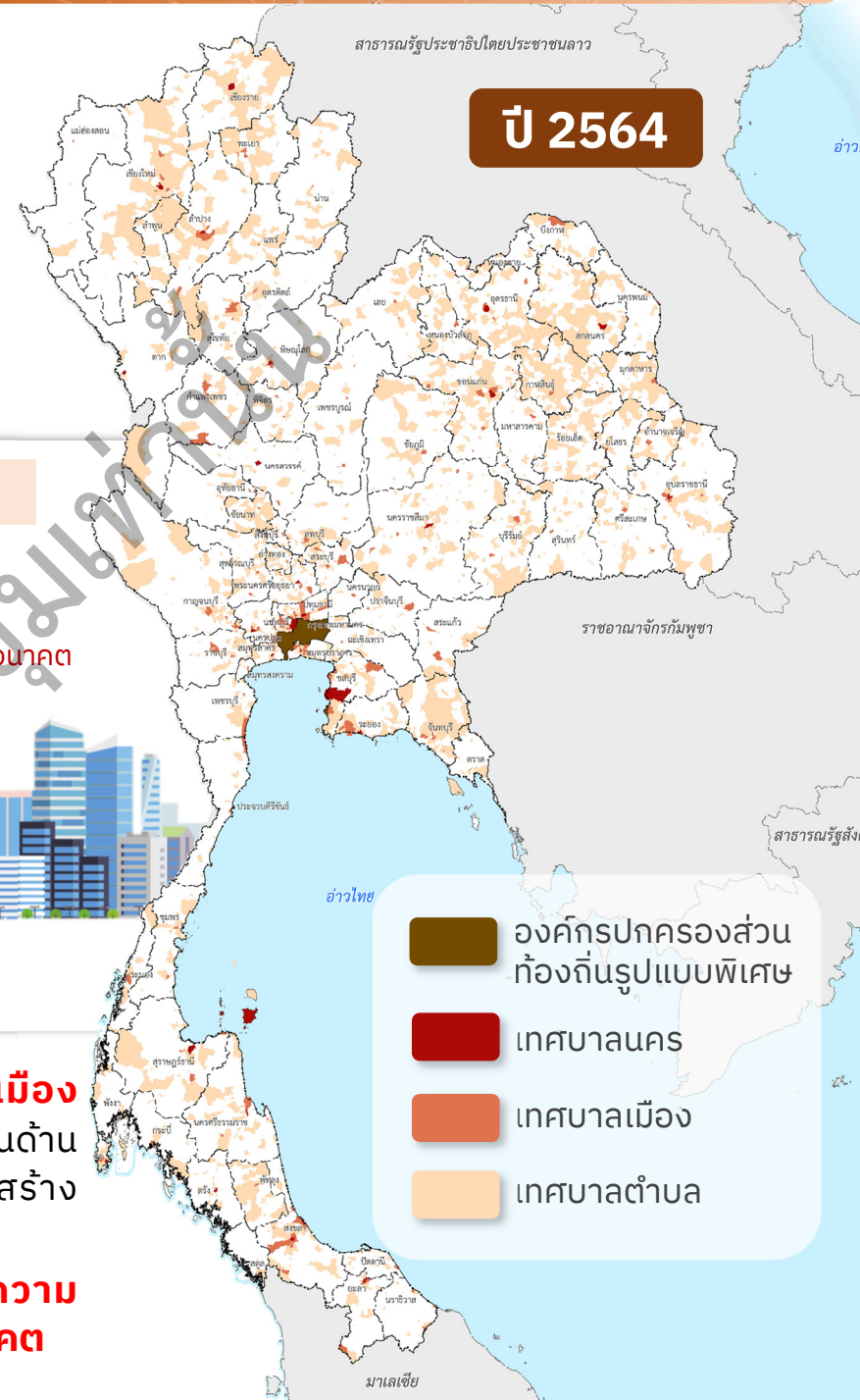
สัดส่วนประชากรเมืองในอดีต-ปัจจุบัน และแนวโน้มในอนาคตของประเทศไทย

ประเทศไทยมีการยกฐานะ **อบต. ► เทศบาล** เพิ่มขึ้น ส่งผลให้ประเทศไทยมีความเป็นเมืองสูงขึ้น

ประชากรเมืองมีสัดส่วนเพิ่มสูงขึ้น ▲ จากอดีต-ปัจจุบัน และในอนาคต คนไทยจะเข้ามาอยู่อาศัยในเขตเมืองเพิ่มมากขึ้น

จึงควรพัฒนาเมือง ให้มีความพร้อมในด้านแหล่งงาน โครงสร้างพื้นฐาน **เพื่อรองรับความต้องการในอนาคต**

กฎของการจัดลำดับตำแหน่งและขนาดของเมือง

Rank Size Rules

- เมืองลำดับที่ 1 มีประชากรมากที่สุด
- เมืองลำดับที่ 2 มีประชากร $\frac{1}{2}$ ของเมืองลำดับที่ 1
- เมืองลำดับที่ 3 มีประชากร $\frac{1}{3}$ ของเมืองลำดับที่ 1
- เมืองลำดับที่ 4 มีประชากร $\frac{1}{4}$ ของเมืองลำดับที่ 1

ขนาดของเมืองจำแนกตามขนาดประชากร ปีพ.ศ. 2564

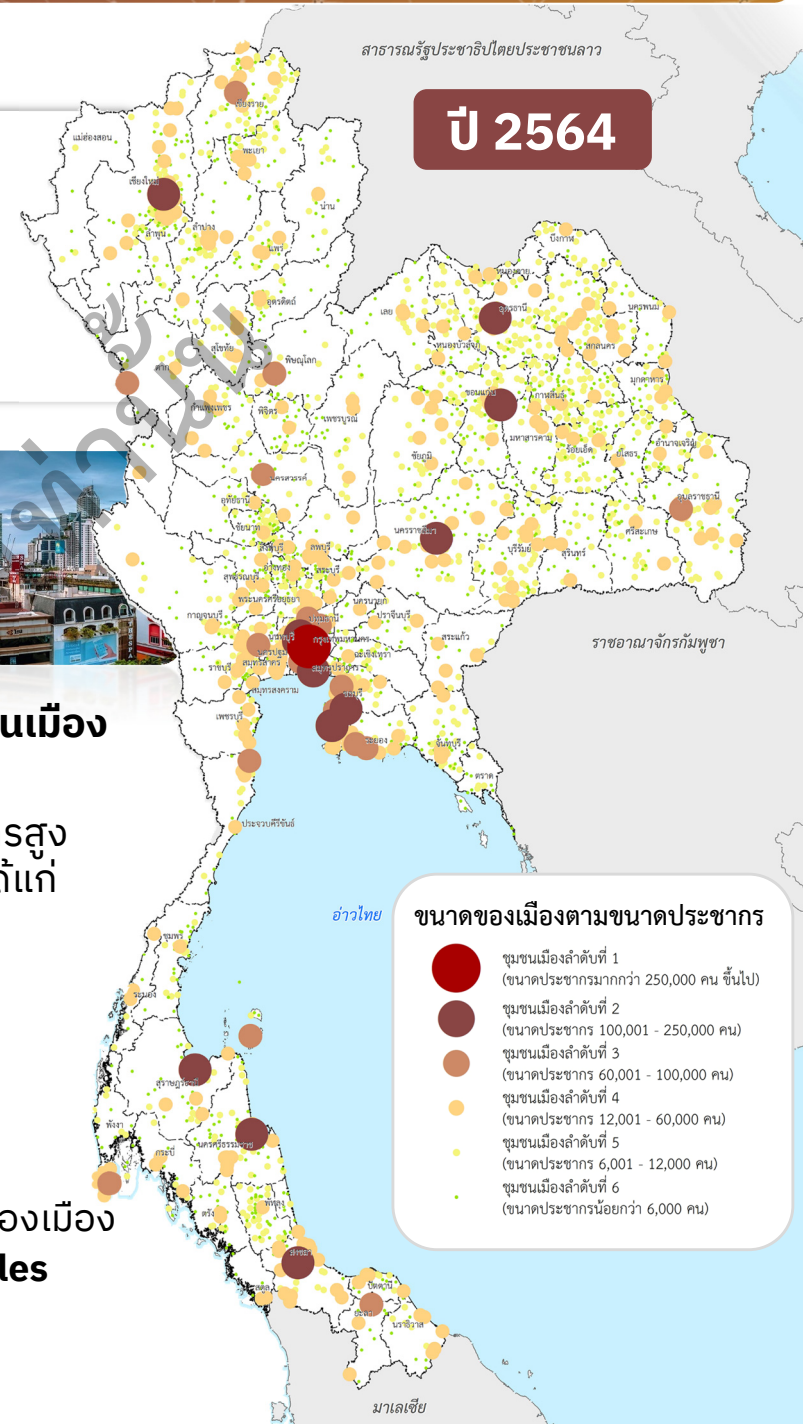

กรุงเทพมหานคร เป็นเมืองโตเดี่ยว (Primate City)

จากการมีจำนวนประชากรสูงกว่าเมืองขนาดรองลงมา ได้แก่

- กน.นนทบุรี
- กน.ปากเกร็ด
- กน.หาดใหญ่
- กน.เจ้าพระยาสุรศักดิ์

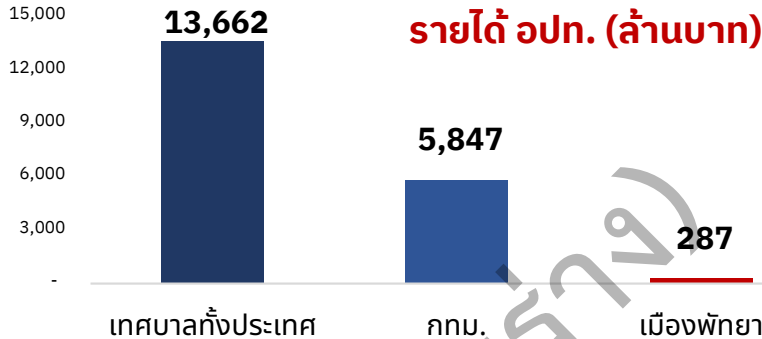
ซึ่งไม่สอดคล้องกับขนาดของเมืองตามกฎของ Rank Size Rules

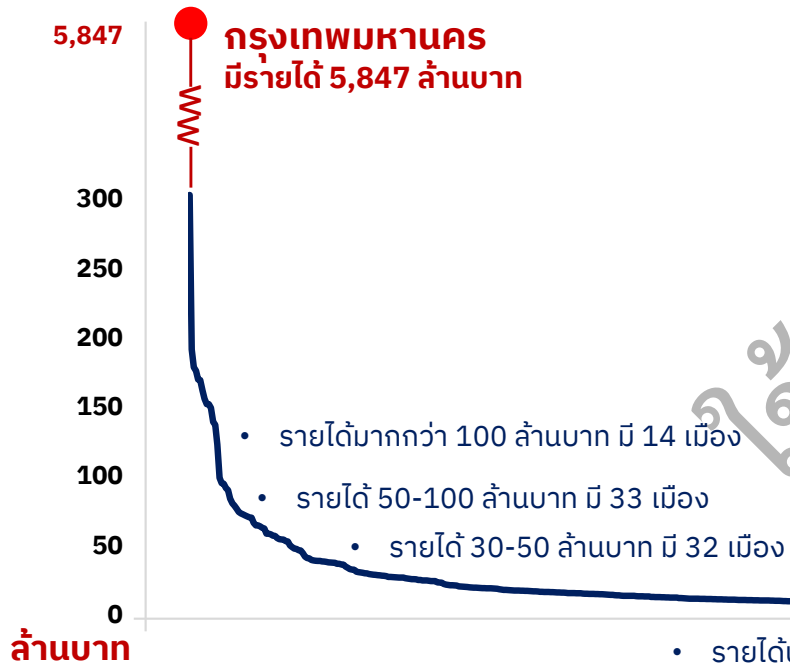
เมืองโตเดี่ยว (Primate City) ของประเทศไทย

แผนและนโยบายต่างๆ ของประเทศ มุ่งเน้นการพัฒนาแบบกระจุกตัวใน กรุงเทพมหานคร นำไปสู่การเป็นเมืองโตเดี่ยวและเกิดความเหลื่อมล้ำด้านรายได้

เปรียบเทียบรายได้ อปท. ที่
จัดเก็บเอง ของ
กรุงเทพมหานคร
เมืองพัทยา และเทศบาลทั้ง
ประเทศ ปีพ.ศ. 2564

รายได้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่
จัดเก็บเอง ปีพ.ศ. 2564

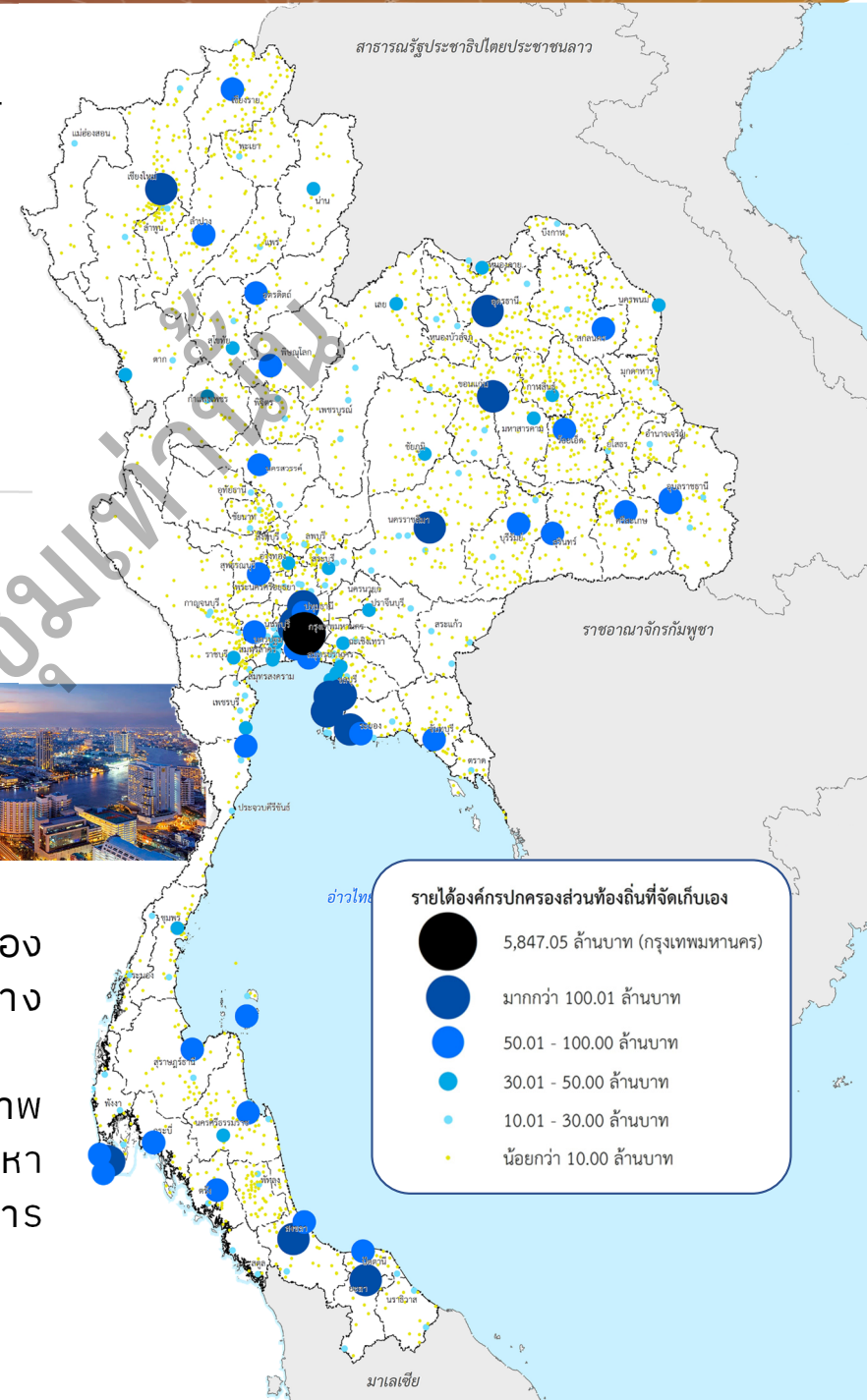

กรุงเทพมหานคร

มีรายได้ อปท. ที่จะเก็บเอง สูงกว่าเมืองอื่น ๆ อย่างเห็นได้ชัด

แสดงให้เห็นถึงศักยภาพของเมืองใหญ่ในการจัดหา รายได้สำหรับการบริหารจัดการในท้องถิ่น

• รายได้น้อยกว่า 30 ล้านบาท มี 2,394 เมือง

ระบบเมือง (Urban System)

หมายถึง เครือข่ายความสัมพันธ์ระหว่างเมืองต่าง ๆ โดยเมืองศูนย์กลางขนาดใหญ่จะมีเขตอิทธิพลในด้านเศรษฐกิจและบริการสาธารณะต่อเมืองที่มีขนาดเล็กกว่า และเกิดการเกี่ยวพันกันเป็นลำดับชั้น (Hierarchy)

การศึกษาโครงสร้าง ระบบเมืองของประเทศไทย

**การกำหนดตัวแปรชี้วัด
ความเป็นเมือง 8 ด้าน**

ด้านประชากร	ด้านเศรษฐกิจ	ด้านอุตสาหกรรม	ด้านการคมนาคมขนส่ง
ด้านการท่องเที่ยว	ด้านสาธารณสุข	ด้านการศึกษา	ด้านการบริหารราชการ

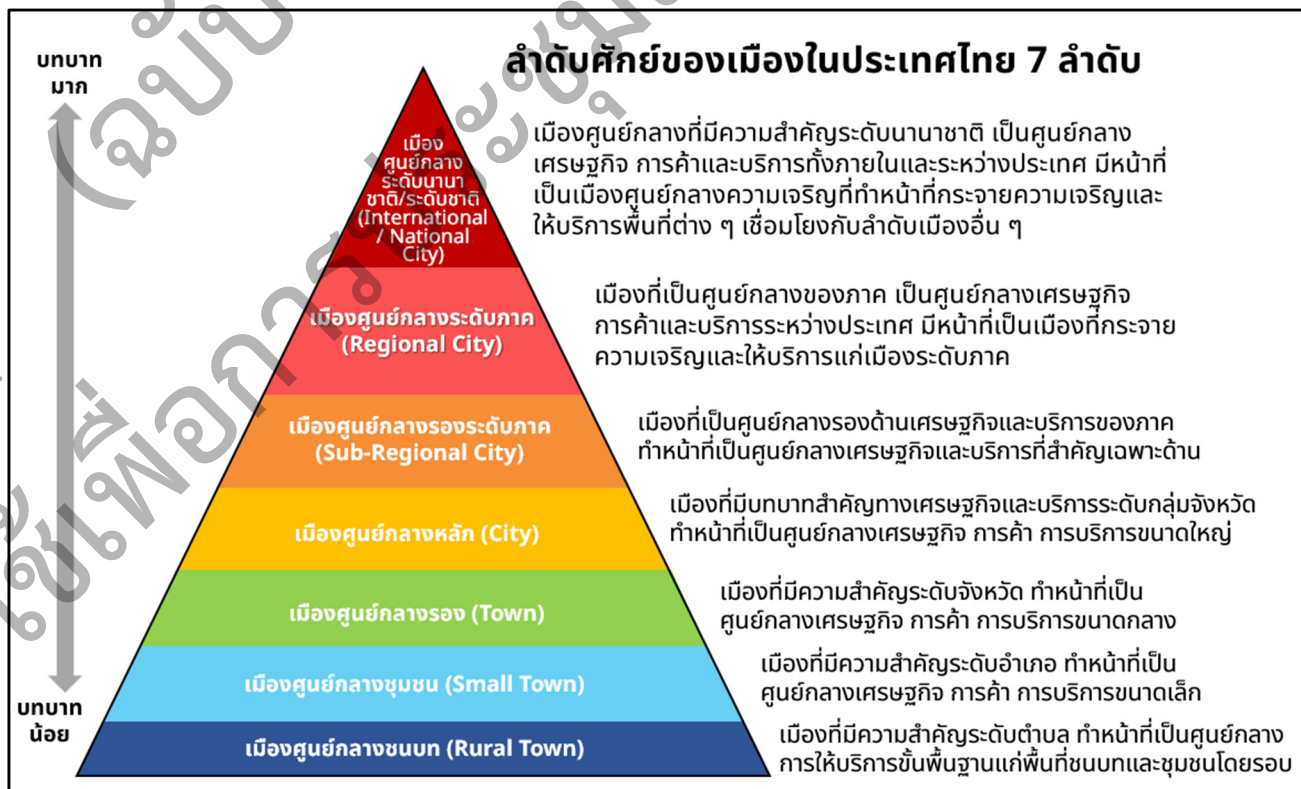
**การให้ค่าถ่วงน้ำหนัก
ของแต่ละปัจจัย**

โดยให้ผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชาต่าง ๆ พิจารณา
ค่าคะแนนของตัวแปรชี้วัดความเป็นเมือง

**การวิเคราะห์
ลำดับศัถยเมือง**

นำข้อมูลความเป็นเมืองมาวิเคราะห์กับ
ค่าถ่วงน้ำหนัก และนำจัดลำดับศัถยของ
เมืองได้ 7 ลำดับ

ผลการศึกษา โครงสร้าง ระบบเมือง สามารถนำมาใช้วางแผนพัฒนาเมืองของประเทศให้มีประสิทธิภาพในการพัฒนาเศรษฐกิจและการให้บริการสาธารณะในอนาคต

ประเทศไทยมีโครงสร้างระบบเมืองที่ไม่สมดุล

ปี 2565

ภาคกลาง
ไม่มีเมืองศูนย์กลางระดับภาค และมีเมืองลำดับศัถยสูงน้อยกว่าภาคอื่น ๆ

ภาคเหนือตอนล่าง ภาคกลางตอนบน ภาคใต้ตอนบน
ขาดเมืองศูนย์กลางขนาดใหญ่ที่มีบทบาทด้านเศรษฐกิจ และบริการสาธารณะ

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
มีเมืองศูนย์กลางชุมชนและศูนย์กลางชนบทมากที่สุดในประเทศ

ภาคตะวันออก เมืองลำดับศัถยสูงกระจุกตัวอยู่เฉพาะในพื้นที่ EEC จังหวัดที่อยู่นอกเขต EEC ขาดเมืองลำดับศัถยสูงที่มีบทบาทด้านเศรษฐกิจและการบริการสาธารณะ

ภาคกรุงเทพมหานครและปริมณฑล
มีการกระจุกตัวของเมืองลำดับศัถยสูงเป็นจำนวนมากเมื่อเปรียบเทียบกับภาคอื่น ๆ

กรุงเทพมหานคร เป็นเมืองที่มีบทบาทสูงกว่าเมืองอื่นอย่างชัดเจน

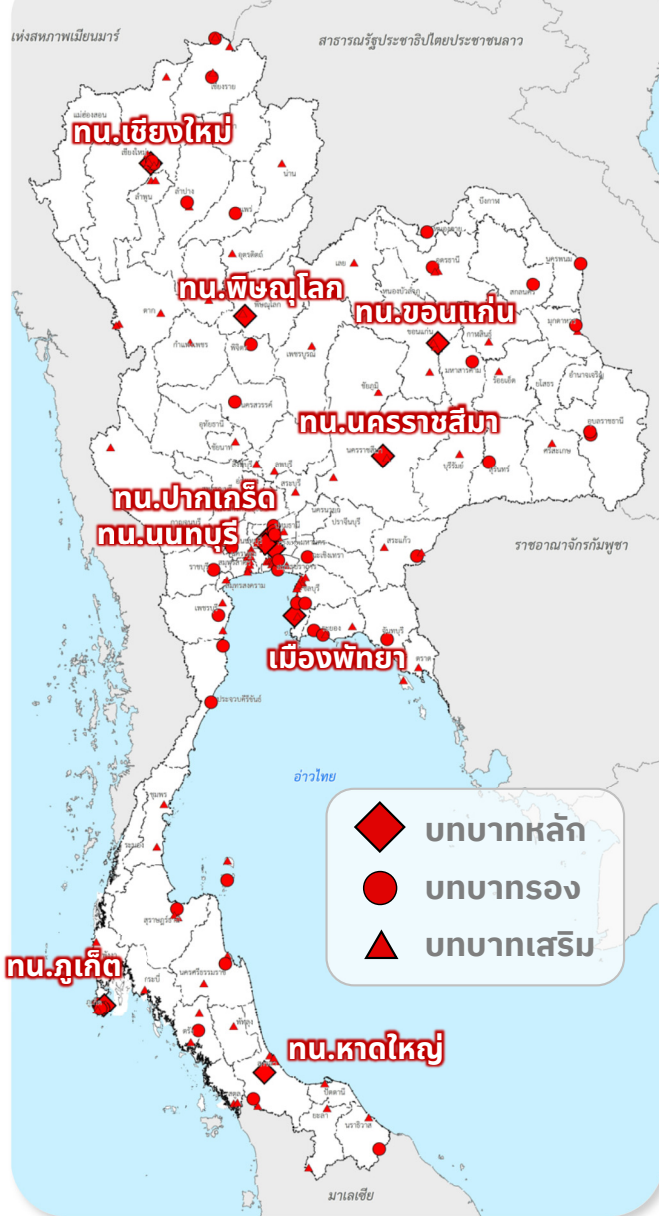
ผลการวิเคราะห์ลำดับศัถยของเมือง

ลำดับศัถยของเมือง 7 ระดับ	จำนวน (แห่ง)
เมืองศูนย์กลางระดับนานาชาติ/ระดับชาติ (International/ National City)	1 (กทม.)
เมืองศูนย์กลางระดับภาค (Regional City)	6
เมืองศูนย์กลางรองระดับภาค (Sub-Regional City)	20
เมืองศูนย์กลางหลัก (City)	64
เมืองศูนย์กลางรอง (Town)	166
เมืองศูนย์กลางชุมชน (Small town)	549
เมืองศูนย์กลางชนบท (Rural town)	1,669

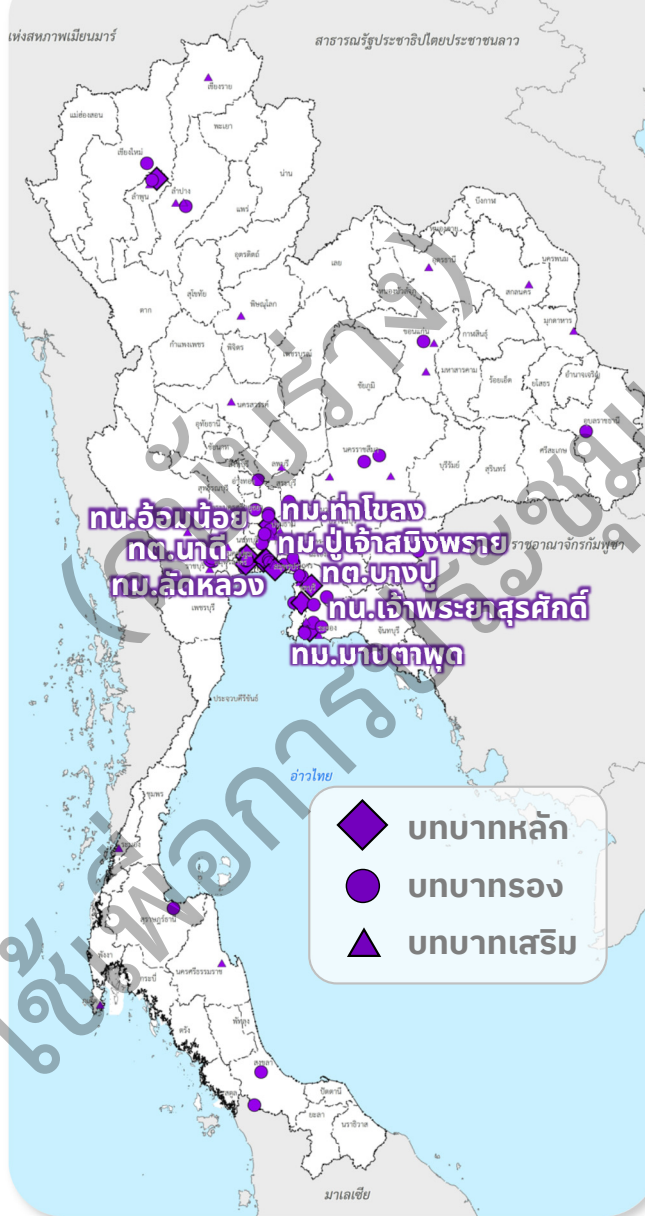
ที่มา : การวิเคราะห์โดยบริษัทที่ปรึกษา, 2565

- ลำดับศัถยของเมือง ปี พ.ศ. 2565
- เมืองศูนย์กลางระดับนานาชาติ/ระดับชาติ (International/ National City)
 - เมืองศูนย์กลางระดับภาค (Regional City)
 - เมืองศูนย์กลางรองระดับภาค (Sub-Regional City)
 - เมืองศูนย์กลางหลัก (City)
 - เมืองศูนย์กลางรอง (Town)

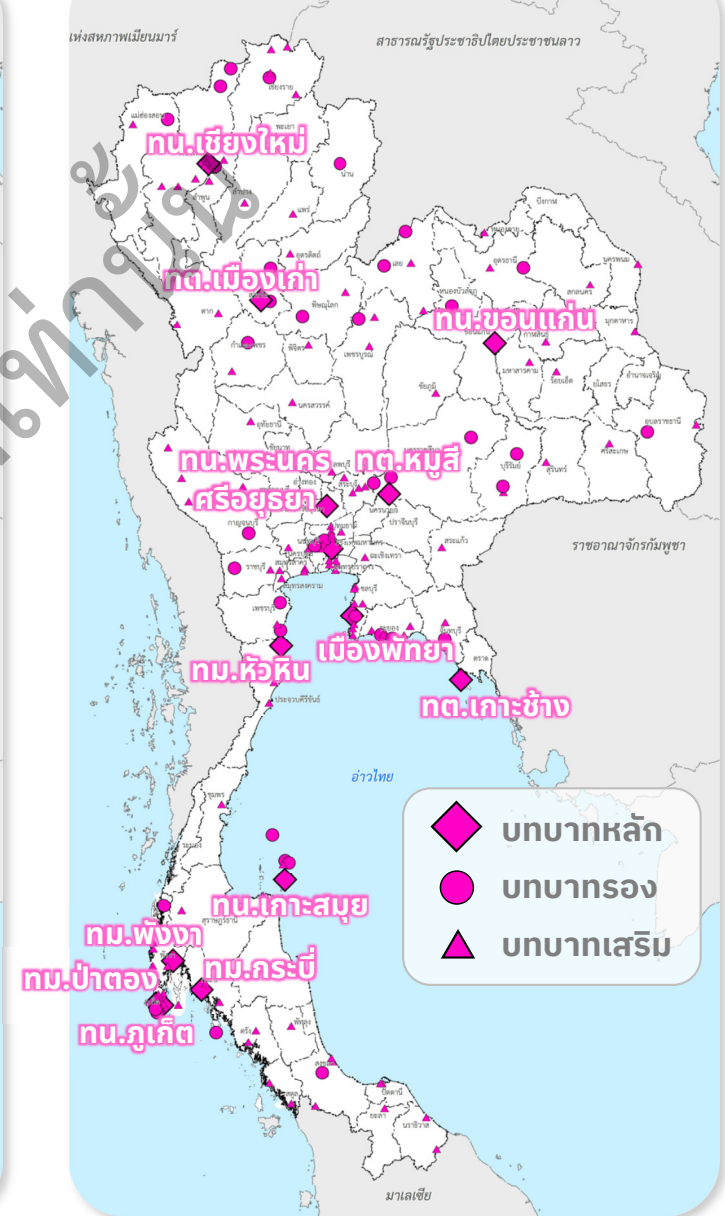
บทบาทเมืองพาณิชย์กรรม

บทบาทเมืองอุตสาหกรรม

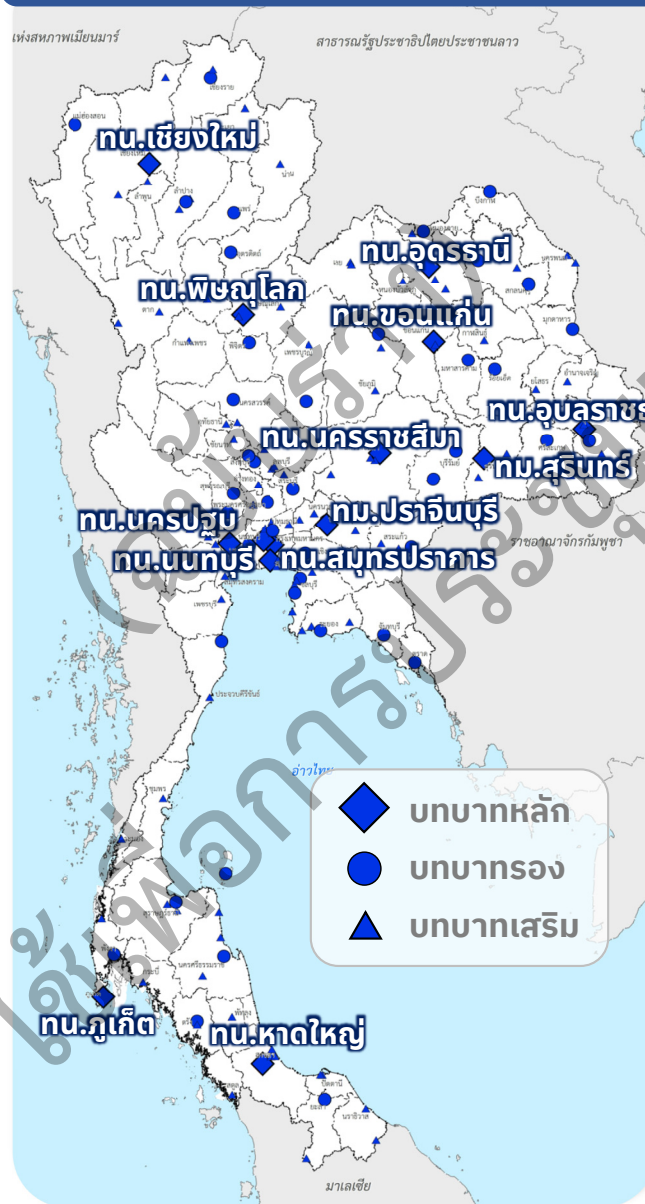
บทบาทเมืองท่องเที่ยว

บทบาทเมืองการศึกษา

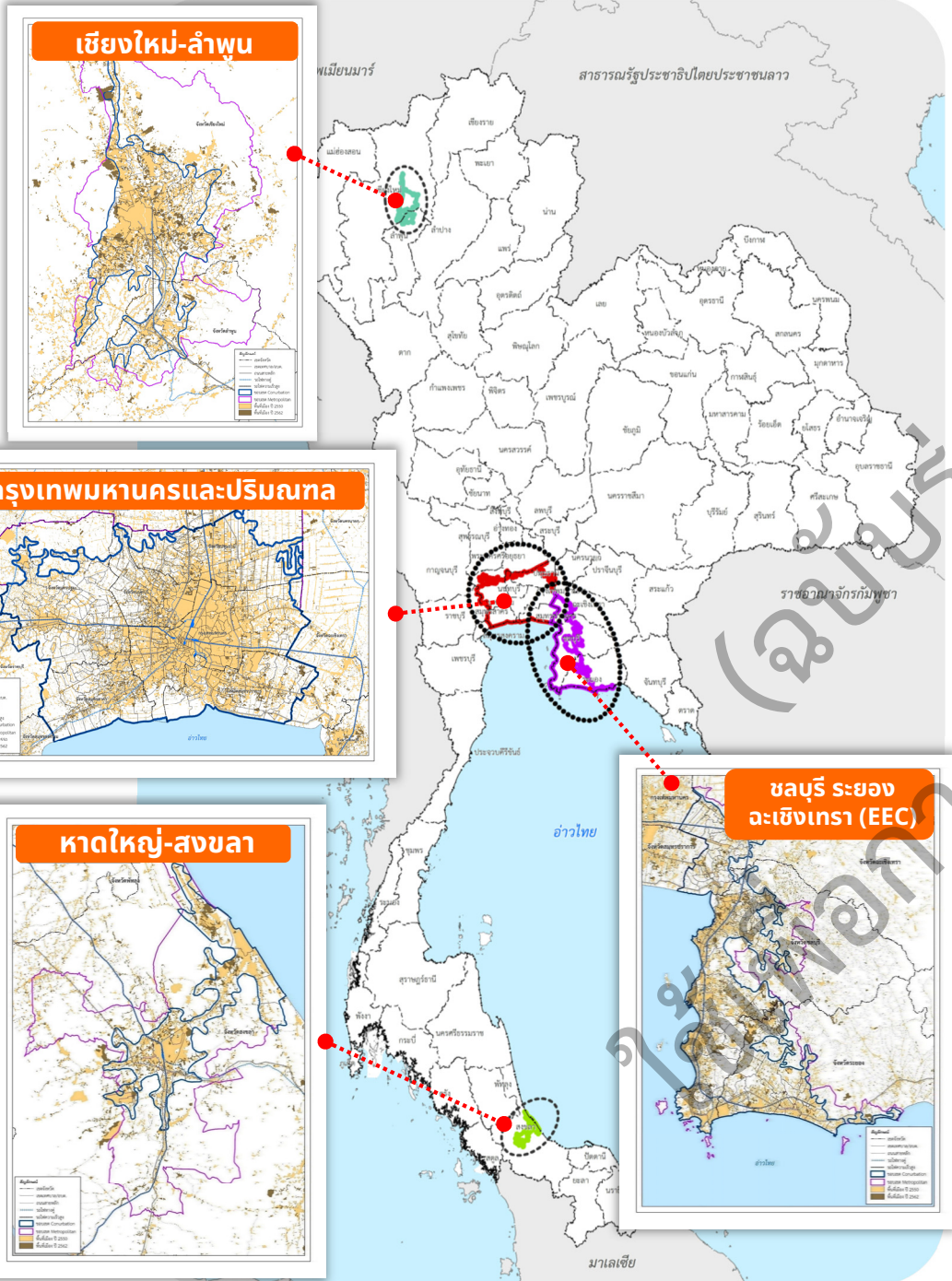

บทบาทเมืองสาธารณสุข

บทบาทเมืองคมนาคม

เขตเมืองชนเมือง (Conurbation)

คือ กลุ่มของเมืองที่ขยายตัวมาต่อเนื่องกัน เกิดจากอิทธิพลของเมืองใหญ่ที่เป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจ และมีเส้นทางคมนาคมเชื่อมโยงกับเมืองอื่น โดยอาจทำให้พื้นที่ชนบทหรือพื้นที่ชานเมืองหายไป และแต่ละเมืองยังคงสถานะด้านการปกครองของตนเองอยู่

ประเทศไทยมีการขยายตัวของพื้นที่เมืองเชื่อมต่อกันข้ามเขตการปกครอง

เกิดเป็นพื้นที่เมืองชนเมืองในเมืองที่มีศูนย์กลางความเจริญทางเศรษฐกิจของประเทศและภาค 4 บริเวณ

○ เมืองชนเมืองระดับประเทศ (National Growth Conurbation)

- (1) กรุงเทพมหานครและปริมณฑล
- (2) ชลบุรี ระยอง ฉะเชิงเทรา (EEC)

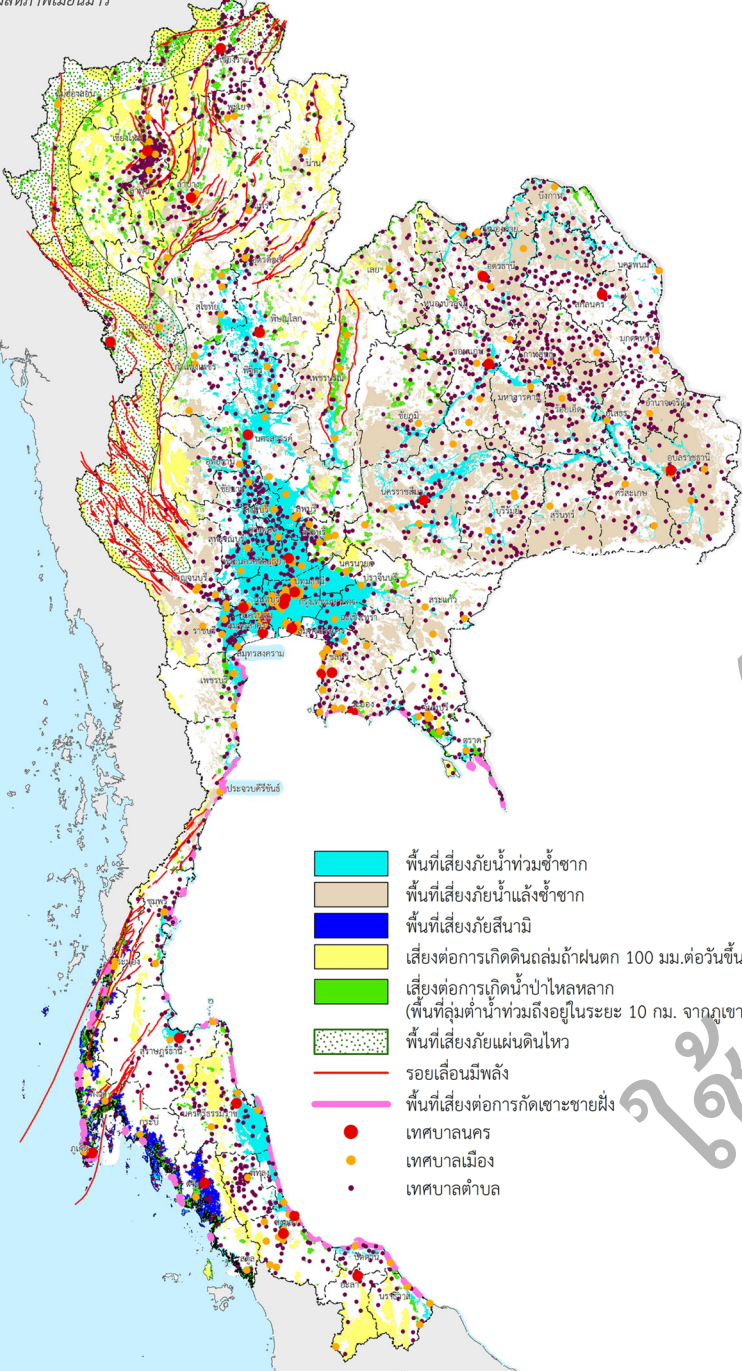
○ เมืองชนเมืองระดับภาค (Regional Growth Conurbation)

- (3) เชียงใหม่-ลำพูน
- (4) หาดใหญ่-สงขลา

ปัญหาและอุปสรรคของปรากฏการณ์พื้นที่เมืองชนเมือง (Conurbation)

- ▶ เมืองขยายตัวข้ามเขตการปกครอง
- ▶ ขาดการบริหารจัดการเมืองแบบองค์รวม
- ▶ เป็นอุปสรรคต่อการวางแผนจัดการสาธารณูปโภค สาธารณูปการ และการคมนาคมขนส่ง

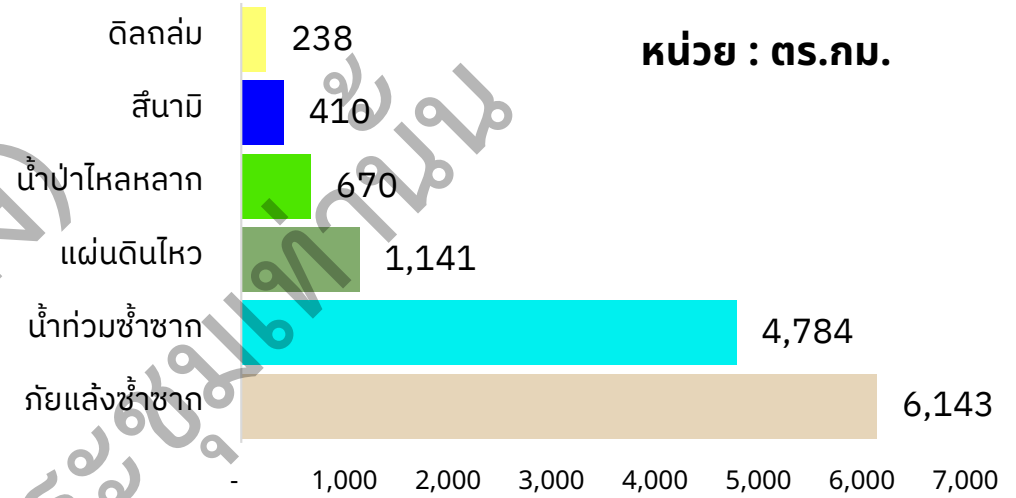
สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์

- พื้นที่เสี่ยงภัยน้ำท่วมซ้ำซาก
- พื้นที่เสี่ยงภัยน้ำแล้งซ้ำซาก
- พื้นที่เสี่ยงภัยสึนามิ
- เสี่ยงต่อการเกิดดินถล่มถ้าฝนตก 100 มม. ต่อวันขึ้นไป
- เสี่ยงต่อการเกิดน้ำป่าไหลหลาก (พื้นที่ลุ่มต่าน้ำท่วมถึงอยู่ในระยะ 10 กม. จากภูเขา)
- พื้นที่เสี่ยงภัยแผ่นดินไหว
- รอยเลื่อนมีพลัง
- พื้นที่เสี่ยงต่อการกัดเซาะชายฝั่ง
- เทศบาลนคร
- เทศบาลเมือง
- เทศบาลตำบล

ประเทศไทยมี พื้นที่เมืองและการตั้งถิ่นฐานที่อยู่ ในพื้นที่เสี่ยงต่อการเกิดภัยธรรมชาติหลายประเภท

ผลกระทบของการตั้งถิ่นฐานในพื้นที่เสี่ยงภัย

- สภาพแวดล้อมของเมืองไม่มีความปลอดภัยต่อการดำรงชีวิตของประชาชน
- ประชาชน มีความเสี่ยงที่จะได้รับผลกระทบจากภัยธรรมชาติที่อาจจะเกิดขึ้น
- อาคาร สิ่งปลูกสร้าง ระบบสาธารณูปโภค และพื้นที่เกษตรกรรม มีความเสี่ยงที่จะเกิดความเสียหายหากได้รับผลกระทบจากการเกิดภัยธรรมชาติ

ด้านการตั้งถิ่นฐาน

ลักษณะการตั้งถิ่นฐานในประเทศไทย

มีความแตกต่างกันไปในแต่ละภาค

- มีลักษณะภูมิประเทศที่หลากหลายทั้งเขตภูเขา ที่ราบสูง ที่ราบลุ่ม ชายฝั่งทะเล ส่งผลให้แต่ละภาคมีลักษณะการตั้งถิ่นฐานแตกต่างกัน

ประเทศไทยพื้นที่เมืองและการตั้งถิ่นฐานที่เสี่ยงต่อการเกิดภัยพิบัติ

- ทั้งดินถล่ม น้ำท่วมซ้ำซาก น้ำป่าไหลหลาก แผ่นดินไหว ภัยแล้ง สึนามิ ส่งผลให้เมืองมีสภาพแวดล้อม **ที่ไม่มีความปลอดภัยต่อการดำรงชีวิตของประชาชน**

ประเทศไทยมีเขตเมืองชนเมือง จากการขยายตัวเมืองมาเชื่อมต่อกันข้ามเขตการปกครอง จำนวน 4 พื้นที่ คือ

- (1) กรุงเทพมหานครและปริมณฑล
- (2) ชลบุรี ระยอง และฉะเชิงเทรา (EEC)
- (3) เชียงใหม่-ลำพูน (4) หาดใหญ่-สงขลา

ด้านระบบเมือง/ชุมชน

ประเทศไทยมีความเป็นเมืองสูงขึ้น

- จากการยกฐานะองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นเทศบาล และการเพิ่มขึ้นของสัดส่วนประชากรเมืองจากร้อยละ 29 (พ.ศ.2550) เป็นร้อยละ 46 (พ.ศ.2564)

กรุงเทพมหานคร เป็นเมืองโตเดี่ยว (Primate City)

- จากการมีจำนวนประชากรสูงกว่าเมืองขนาดรองลงมาหลายเท่าตัว และมีรายได้ อปท. ที่ จัดเก็บเองได้มูลค่าสูง เมื่อเทียบกับเมืองอื่น ๆ ในประเทศ

ประเทศไทยมีโครงสร้างระบบเมืองที่ไม่สมดุล

- เมืองศูนย์กลางระดับภาคกระจายตัวไม่สมดุล ทำให้บางภาคขาดเมืองศูนย์กลางที่มีบทบาทด้านเศรษฐกิจ และบริการสาธารณะ

เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs)

การทำให้เมืองและการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์ มีความครอบคลุม ปลอดภัย ยืดหยุ่นต่อการเปลี่ยนแปลง ยั่งยืน สร้างหลักประกันในการเข้าถึงที่อยู่อาศัยและบริการพื้นฐาน

วาระการพัฒนาเมืองใหม่

การออกแบบและพัฒนาที่อยู่อาศัยและเมืองอย่างยั่งยืน จัดให้มีที่อยู่อาศัยพอเพียงสำหรับทุกคน เพื่อรองรับพันธกรณีตาม SDGs

ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี

การสร้างสมดุลระหว่างการพัฒนาความมั่นคง เศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม โดยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน

แผนการปฏิรูปประเทศ

แผนการปฏิรูปประเทศ 11 ด้าน

การพัฒนาประเทศให้มีความสงบเรียบร้อย เป็นธรรม มีโอกาสทัดเทียมกัน เพื่อจัดความเหลื่อมล้ำ และสร้างคุณภาพชีวิตที่ดี

แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ

การพัฒนาเมืองน่าอยู่อัจฉริยะที่รองรับกิจกรรมทางเศรษฐกิจ ที่อยู่อาศัย ลดความเหลื่อมล้ำ และยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน

พื้นที่เป้าหมาย

- เมืองศูนย์กลางเศรษฐกิจ
- เมืองขนาดกลาง

การพัฒนาเขตเศรษฐกิจของประเทศไทย เพื่อดึงดูดการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ และยกระดับรายได้ของประชากรในประเทศ

พื้นที่เป้าหมาย

- เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก
- ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้
- เขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13

หมวดหมู่ที่ 8 : ไทยมีพื้นที่และเมืองอัจฉริยะที่น่าอยู่ ปลอดภัย เติบโตได้อย่างยั่งยืน

กลยุทธ์

- การพัฒนาภาคให้เป็นฐานเศรษฐกิจ
- การพัฒนาเมืองอัจฉริยะ
- การเพิ่มประสิทธิภาพการใช้ที่ดิน
- การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่ได้มาตรฐาน

เป้าหมายการพัฒนาในระดับนานาชาติและระดับประเทศ

ทำหน้าที่เป็นกรอบในการกำหนดแนวทางการพัฒนาของแผนระดับรองลงมาเพื่อให้เกิดการพัฒนาที่สอดคล้องกัน

จึงเป็นความท้าทายของการวางแผนนโยบายระดับประเทศ

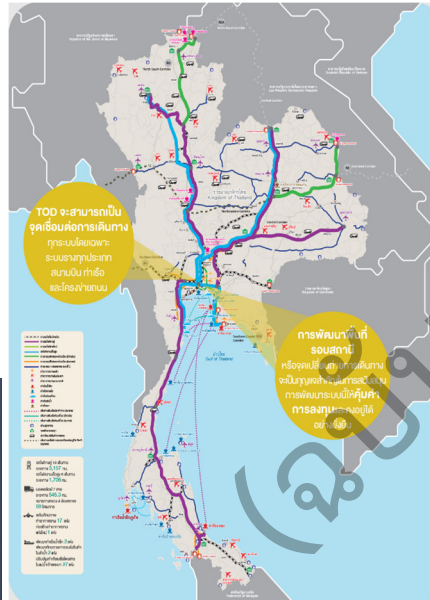
ในการกำหนดแนวทางการพัฒนาเชิงพื้นที่ให้มีความสอดคล้องและตอบโจทย์เป้าหมายการพัฒนาในระดับนานาชาติและระดับประเทศ อย่างมีประสิทธิภาพ

พื้นที่เป้าหมายการพัฒนาในระดับประเทศ

เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (EEC) การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน

การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านคมนาคมขนส่งของไทย

ไมซ์ซิตี (Mice City)

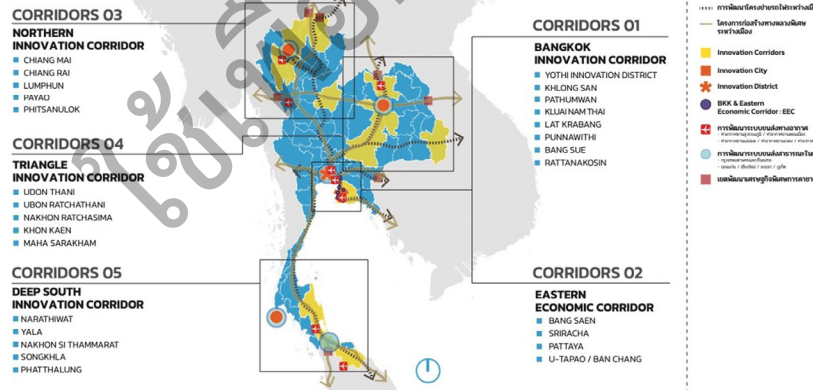

นอกจากนี้ **แผนและนโยบาย** ต่าง ๆ ของประเทศ ได้กำหนดพื้นที่เป้าหมายในการพัฒนาเศรษฐกิจด้านอุตสาหกรรม การค้าและบริการต่าง ๆ เอาไว้

พื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษ 4 ภาค

แผนการพัฒนานวัตกรรมเชิงพื้นที่ระดับประเทศ

เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ (SEZ)

การพัฒนาในอนาคตจึงต้องทำให้เมืองที่อยู่ในพื้นที่เป้าหมายการพัฒนาของรัฐมีความพร้อมในการพัฒนาตามบทบาทหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

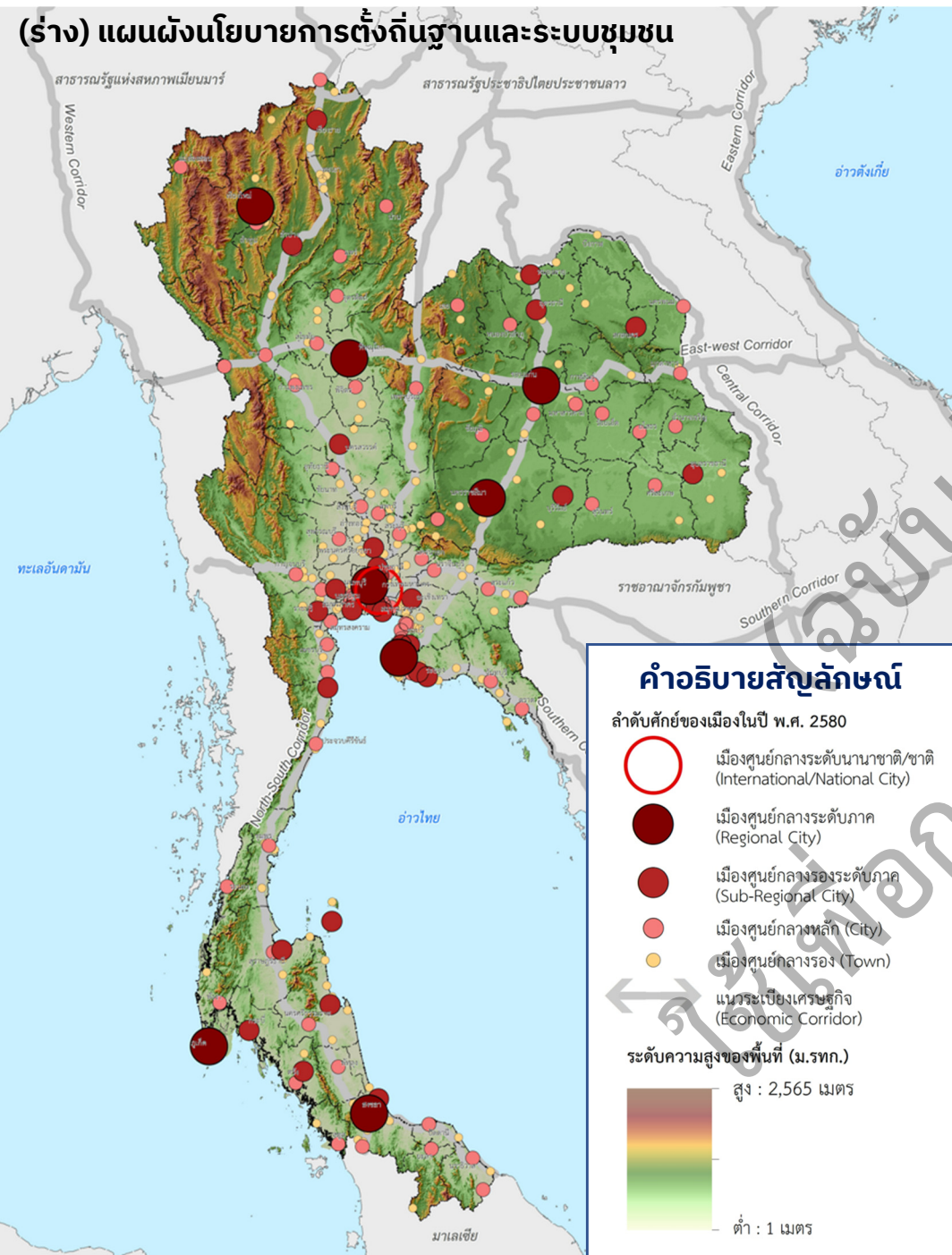
ผังนโยบายการตั้งถิ่นฐานและระบบชุมชน

นโยบาย มาตรการ วิธีการดำเนินงาน หน่วยงานผู้รับผิดชอบ และ ตัวชี้วัด

ใช้เพื่อการประชุมผู้ชำนาญ

ผังนโยบายการตั้งถิ่นฐานและระบบชุมชน

(ร่าง) แผนผังนโยบายการตั้งถิ่นฐานและระบบชุมชน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อส่งเสริมการตั้งถิ่นฐานให้มีความปลอดภัยพร้อมรับมือการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ
2. เพื่อสร้างสมดุลของระบบเมือง ส่งเสริมให้เมืองในภาคต่าง ๆ มีขีดความสามารถในการให้บริการที่สูงขึ้น และกระจายการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่มีคุณภาพออกสู่ภาคต่าง ๆ พร้อมทั้งสร้างโครงข่ายการพึ่งพิงของเมืองอย่างเหมาะสม
3. เพื่อพัฒนาเมืองให้เป็นศูนย์กลางเศรษฐกิจและบริการเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน ทำให้พื้นที่เมืองมีบทบาทเป็นแหล่งงานและฐานการพัฒนาเศรษฐกิจที่สำคัญ เพื่อกระจายรายได้เข้าสู่พื้นที่โดยรอบ
4. เพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารจัดการพื้นที่เมืองชนเมือง

นโยบาย

นโยบายที่ 1 การส่งเสริมการตั้งถิ่นฐานให้มีความปลอดภัย และพร้อมรับมือกับการเปลี่ยนแปลง

นโยบายที่ 2 การสร้างความสมดุลของระบบเมือง
นโยบายที่ 3 การพัฒนาเมืองที่มีศักยภาพเพื่อส่งเสริมบทบาทหน้าที่พิเศษ

นโยบายที่ 4 การส่งเสริมประสิทธิภาพการรวมกลุ่มพื้นที่เมืองเพื่อเป็นศูนย์กลางภูมิภาค

นโยบายที่ 1 การส่งเสริมการตั้งถิ่นฐานให้มีความปลอดภัย และพร้อมรับมือกับการเปลี่ยนแปลง

เป้าหมาย

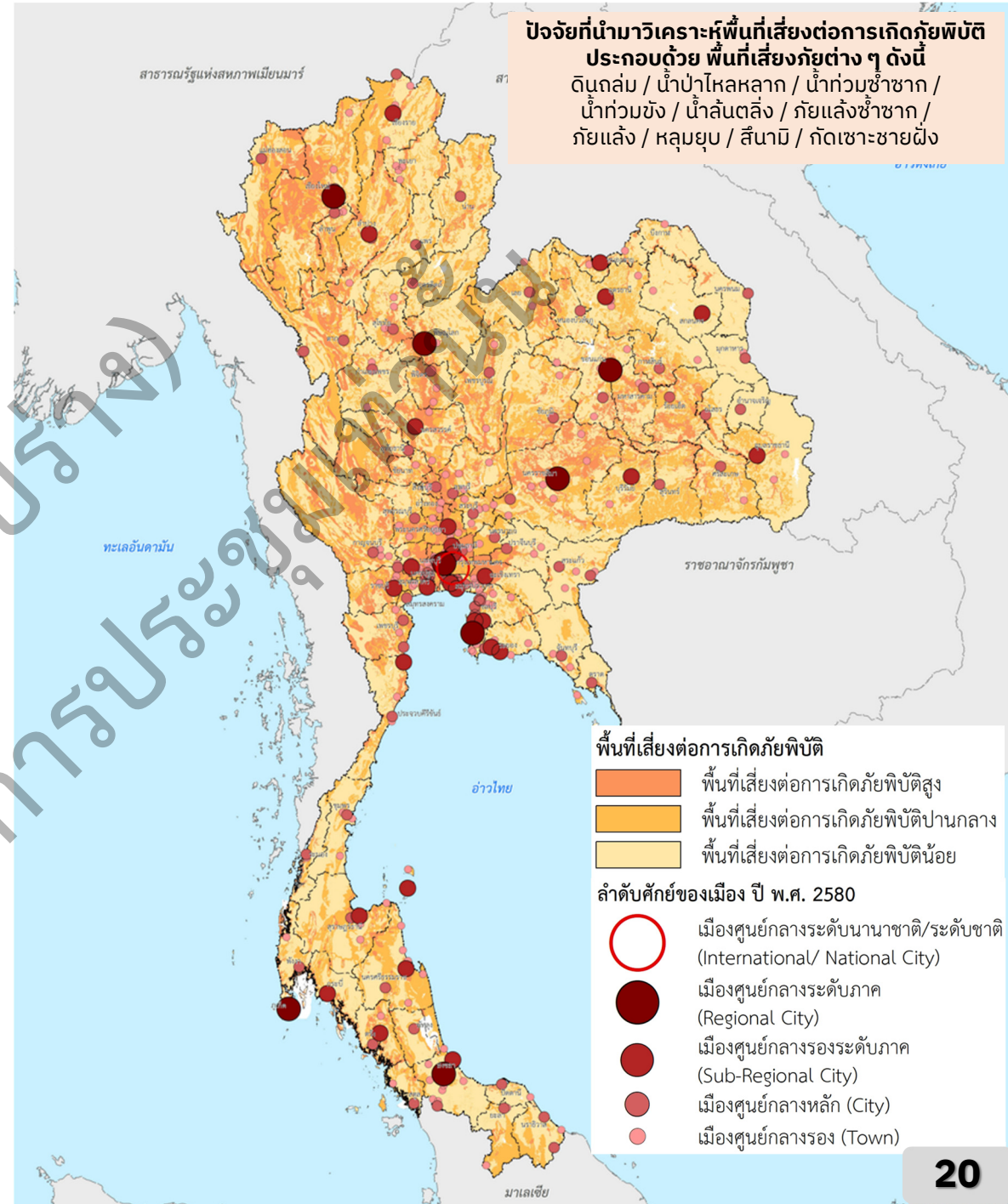
มุ่งเน้นการพัฒนาให้พื้นที่เมืองและการตั้งถิ่นฐานมีความปลอดภัย ตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs เป้าหมายที่ 11)

แนวคิดการพัฒนาเมืองพร้อมรับมือ (Urban Resilience)

เพื่อให้ประเทศไทยมีพื้นที่เมืองมีความมั่นคง สามารถป้องกันผลกระทบที่จะเกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Climate Change) และภัยพิบัติทางธรรมชาติ โดยที่เมืองไม่หยุดที่จะเติบโตเมื่อประสบกับสภาวะการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ

พื้นที่เป้าหมาย : พื้นที่เมืองที่อยู่ในพื้นที่เสี่ยงภัย

นโยบายที่ 1 การส่งเสริมการตั้งถิ่นฐานให้มีความปลอดภัย และพร้อมรับมือกับการเปลี่ยนแปลง

มาตรการและวิธีการดำเนินงาน

มาตรการและวิธีการดำเนินงาน	หน่วยงานผู้รับผิดชอบ
มาตรการ 1 กำหนดมาตรการทางผังเมืองเพื่อป้องกันการตั้งถิ่นฐานของประชาชนในพื้นที่ที่มีโอกาสเกิดภัยพิบัติทางธรรมชาติหรือพื้นที่เปราะบาง	<ul style="list-style-type: none">• กระทรวงมหาดไทย• องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น
มาตรการ 2 การออกแบบและพัฒนาเมืองพร้อมคืนสภาพ (Resilience) โดยออกแบบอาคารและสิ่งปลูกสร้าง สาธารณูปโภค สาธารณูปการ และระบบป้องกันบรรเทาภัยพิบัติเพื่อสร้างเมืองที่มีความปลอดภัยต่อการดำเนินชีวิต สามารถป้องกันผลกระทบที่จะมาจากการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศและภัยธรรมชาติ	<ul style="list-style-type: none">• กระทรวงมหาดไทย• องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น
มาตรการ 3 ส่งเสริมพื้นที่กึ่งเมืองกึ่งชนบท (Peri Urban) ให้เป็นแนวกันชนสีเขียวโดยรอบพื้นที่เมือง (Green Belt) เพื่อรับบทบาทเป็นพื้นที่เพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ การนันทนาการ พื้นที่โล่ง รวมถึงเป็นพื้นที่รักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม ลดผลกระทบจากภัยธรรมชาติให้กับเมือง	<ul style="list-style-type: none">• กระทรวงมหาดไทย• องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น
มาตรการ 4 การสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการจัดการความเสี่ยงภัยพิบัติ โดยส่งเสริมให้ชุมชนเป็นศูนย์กลางของการจัดการภัยพิบัติ เพิ่มขีดความสามารถของชุมชนในการบริหารจัดการความเสี่ยง ส่งเสริมการจัดทำแผนป้องกันภัยพิบัติทางธรรมชาติตั้งแต่ก่อนเกิดเหตุ ระหว่างเกิดเหตุ และหลังเกิดเหตุด้วยเทคโนโลยี	<ul style="list-style-type: none">• กระทรวงมหาดไทย• องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น

ตัวชี้วัด

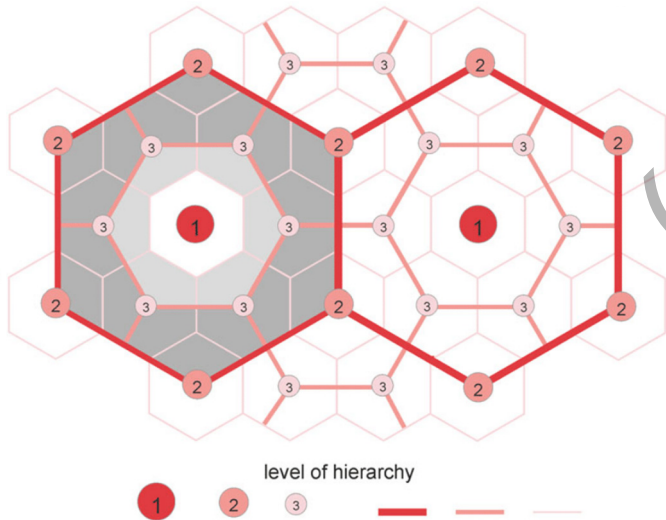
- เมืองมีการจัดทำแผนป้องกันและบรรเทาภัยพิบัติ และการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ
- มีการกำหนดมาตรการทางผังเมืองเพื่อส่งเสริมการตั้งถิ่นฐานในพื้นที่ที่เหมาะสมในผังนโยบายการใช้ประโยชน์พื้นที่ระดับภาค

นโยบายที่ 2 การสร้างความสมดุลของระบบเมือง

เป้าหมาย

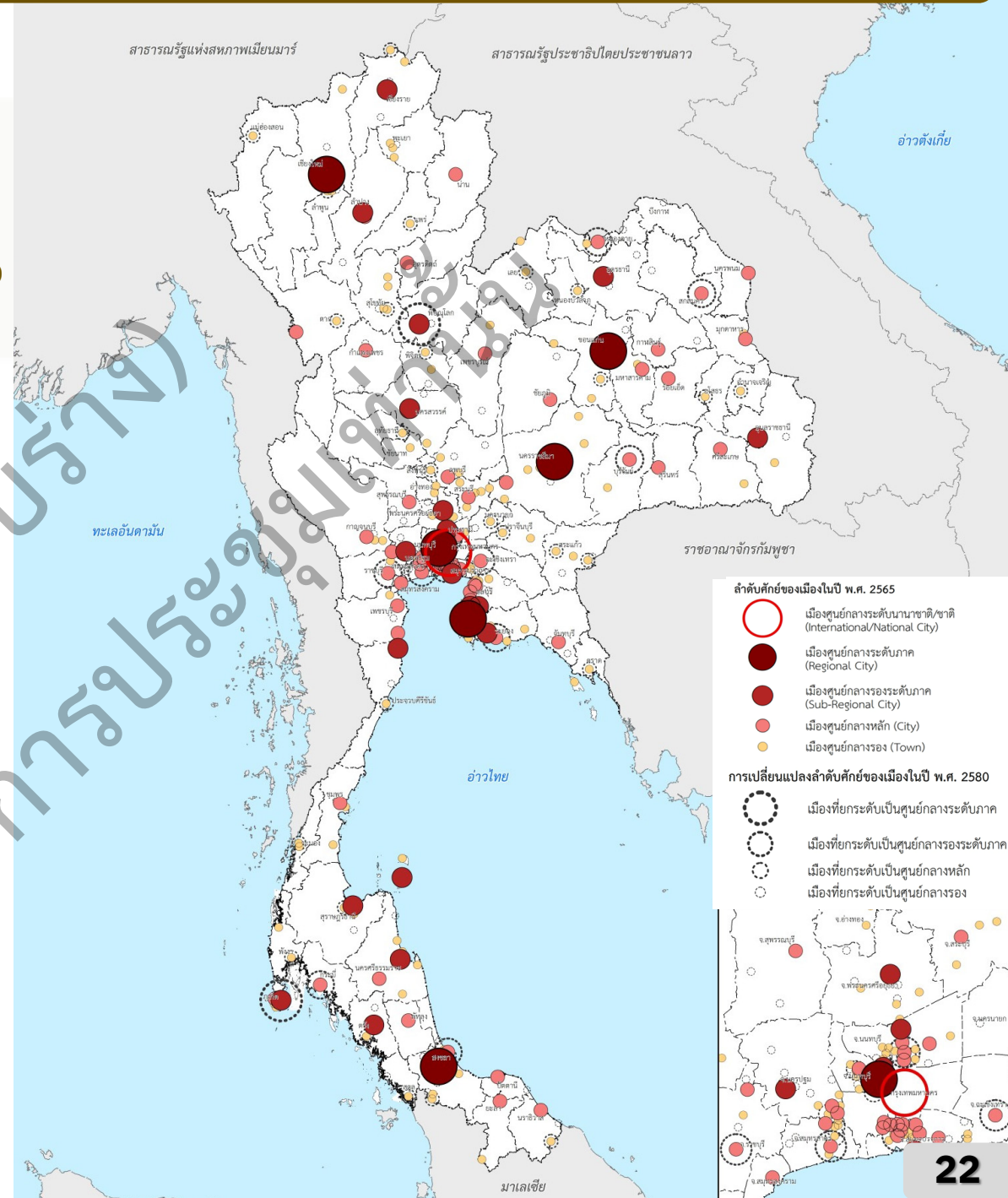
ยกระดับการพัฒนาเมืองศูนย์กลางระดับต่าง ๆ ในแต่ละภาคตามศักยภาพ ให้มีความพร้อมด้านสาธารณูปโภค สาธารณูปการ และระบบคมนาคมขนส่ง เพื่อสนับสนุนการเป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจและบริการ ให้แก่พื้นที่โดยรอบ

แนวคิดการสร้างสมดุลของระบบเมือง
ทฤษฎีแหล่งกลาง (Central Place Theory)

พื้นที่เป้าหมาย

- เมืองศูนย์กลางระดับนานาชาติ/ระดับชาติ
- เมืองศูนย์กลางระดับภาค
- เมืองศูนย์กลางรองระดับภาค
- เมืองศูนย์กลางหลัก
- เมืองศูนย์กลางรอง

นโยบายที่ 2 การสร้างความสมดุลของระบบเมือง

การเปลี่ยนแปลงลำดับศัถย์ของเมืองปี พ.ศ. 2565-2580

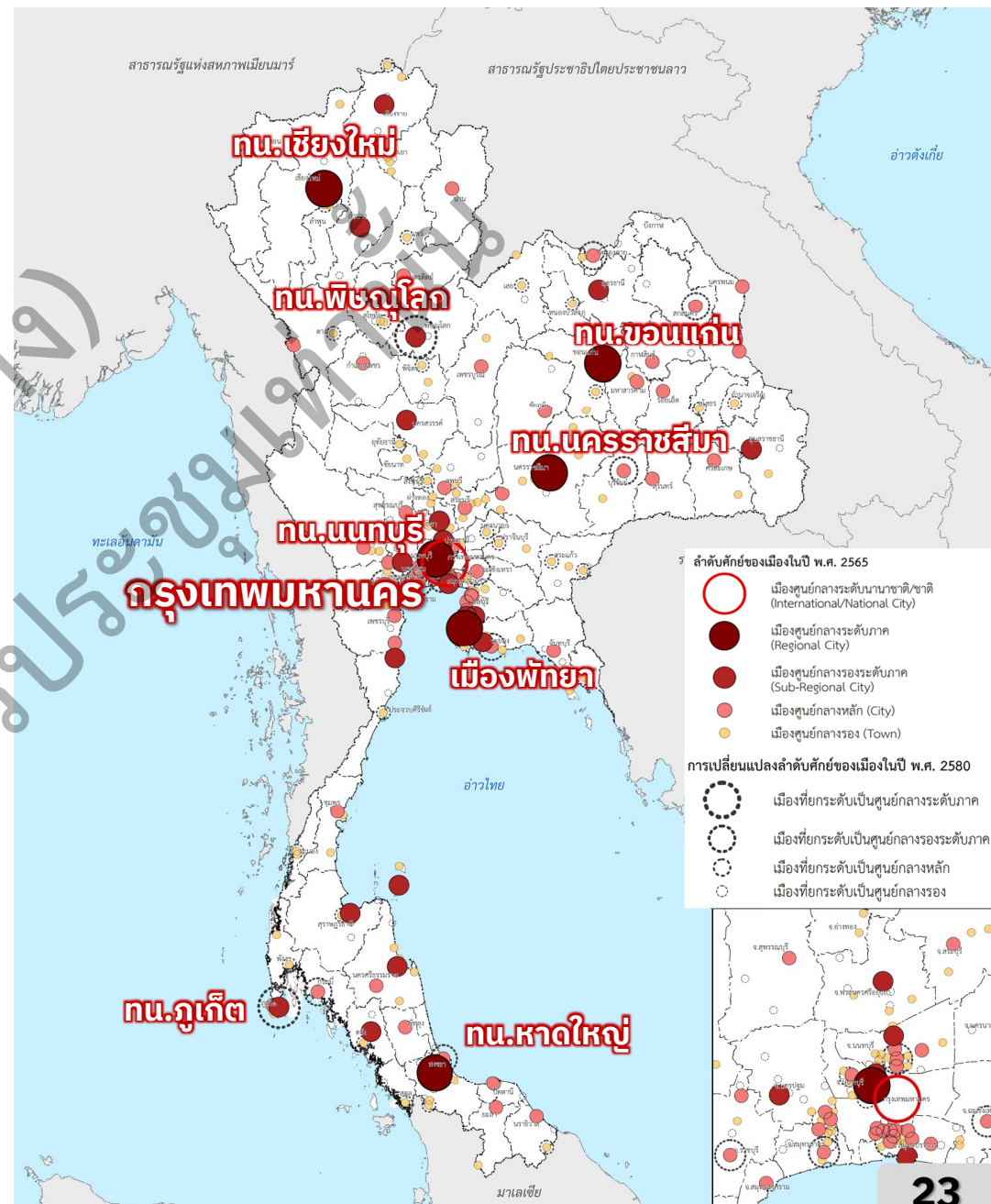
ลำดับศัถย์ของเมืองในประเทศไทย	จำนวน (แห่ง)		
	พ.ศ. 2565	พ.ศ. 2580	การเปลี่ยนแปลง
เมืองศูนย์กลางระดับนานาชาติ/ระดับชาติ	1 (กทม.)	1 (กทม.)	-
เมืองศูนย์กลางระดับภาค	6	8	+2
เมืองศูนย์กลางรองระดับภาค	20	29	+9
เมืองศูนย์กลางหลัก	64	92	+28
เมืองศูนย์กลางรอง	166	229	+63
เมืองศูนย์กลางชุมชน	549	576	+27
เมืองศูนย์กลางชนบท	1,669	1,540	-129

ที่มา : การวิเคราะห์โดยบริษัทที่ปรึกษา, 2565

นโยบายมุ่งเน้นการ**เพิ่มเมืองศูนย์กลางระดับภาคและศูนย์กลางรองระดับภาค** เพื่อกระจายความเจริญ ส่งเสริมเศรษฐกิจและการจ้างงานในแต่ละภาค

เมืองศูนย์กลางที่สำคัญของประเทศในอนาคต

- **ศูนย์กลางระดับชาติ :** กรุงเทพมหานคร
- **ศูนย์กลางระดับภาค :** เมืองพัทยา ทน.เชียงใหม่ ทน.นนทบุรี ทน.ขอนแก่น ทน.นครราชสีมา ทน.หาดใหญ่ ทน.ภูเก็ต ทน.พิษณุโลก
- **ศูนย์กลางรองระดับภาค เช่น** ทน.สมุทรปราการ ทน.รังสิต ทน.ปากเกร็ด ทน.นครสวรรค์ ทน.เชียงราย ทน.ลำปาง ทน.นครศรีธรรมราช ทน.สุราษฎร์ธานี ทน.เกาะสมุย ทน.สงขลา ทม.ราชบุรี ทน.พระนครศรีอยุธยา ทม.หัวหิน ทน.ระยอง ทม.ฉะเชิงเทรา ทน.อุบลราชธานี ทม.บุรีรัมย์ ทม.หนองคาย

นโยบายที่ 2 การสร้างความสมดุลของระบบเมือง

การเปลี่ยนแปลงลำดับศัถย์ของเมืองปี พ.ศ. 2565-2580 จำแนกรายภาค

ลำดับศัถย์ของเมือง	ภาคกรุงเทพมหานครและปริมณฑล			ภาคเหนือ			ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ		
	พ.ศ. 2565	พ.ศ. 2580	การเปลี่ยนแปลง	พ.ศ. 2565	พ.ศ. 2580	การเปลี่ยนแปลง	พ.ศ. 2565	พ.ศ. 2580	การเปลี่ยนแปลง
เมืองศูนย์กลางระดับนานาชาติ/ระดับชาติ	1	1	0						
เมืองศูนย์กลางระดับภาค	1	1	0	1	2	+1	2	2	0
เมืองศูนย์กลางรองระดับภาค	4	7	+3	4	4	0	2	5	+3
เมืองศูนย์กลางหลัก	19	22	+3	6	15	+9	12	15	+3
เมืองศูนย์กลางรอง	30	44	+14	28	38	+10	28	38	+10
เมืองศูนย์กลางชุมชน	40	25	-15	135	147	+12	138	158	+20
เมืองศูนย์กลางชนบท	20	15	-5	395	364	-31	709	673	-36

ลำดับศัถย์ของเมือง	ภาคตะวันออก			ภาคกลาง			ภาคใต้		
	พ.ศ. 2565	พ.ศ. 2580	การเปลี่ยนแปลง	พ.ศ. 2565	พ.ศ. 2580	การเปลี่ยนแปลง	พ.ศ. 2565	พ.ศ. 2580	การเปลี่ยนแปลง
เมืองศูนย์กลางระดับนานาชาติ/ระดับชาติ									
เมืองศูนย์กลางระดับภาค	1	1	0	0	0	0	1	2	+1
เมืองศูนย์กลางรองระดับภาค	3	5	+2	2	3	+1	5	6	+1
เมืองศูนย์กลางหลัก	8	12	+4	9	10	+1	10	18	+8
เมืองศูนย์กลางรอง	26	35	+9	22	37	+15	32	37	+5
เมืองศูนย์กลางชุมชน	62	62	0	75	79	+4	99	105	+6
เมืองศูนย์กลางชนบท	111	96	-15	228	207	-21	206	185	-21

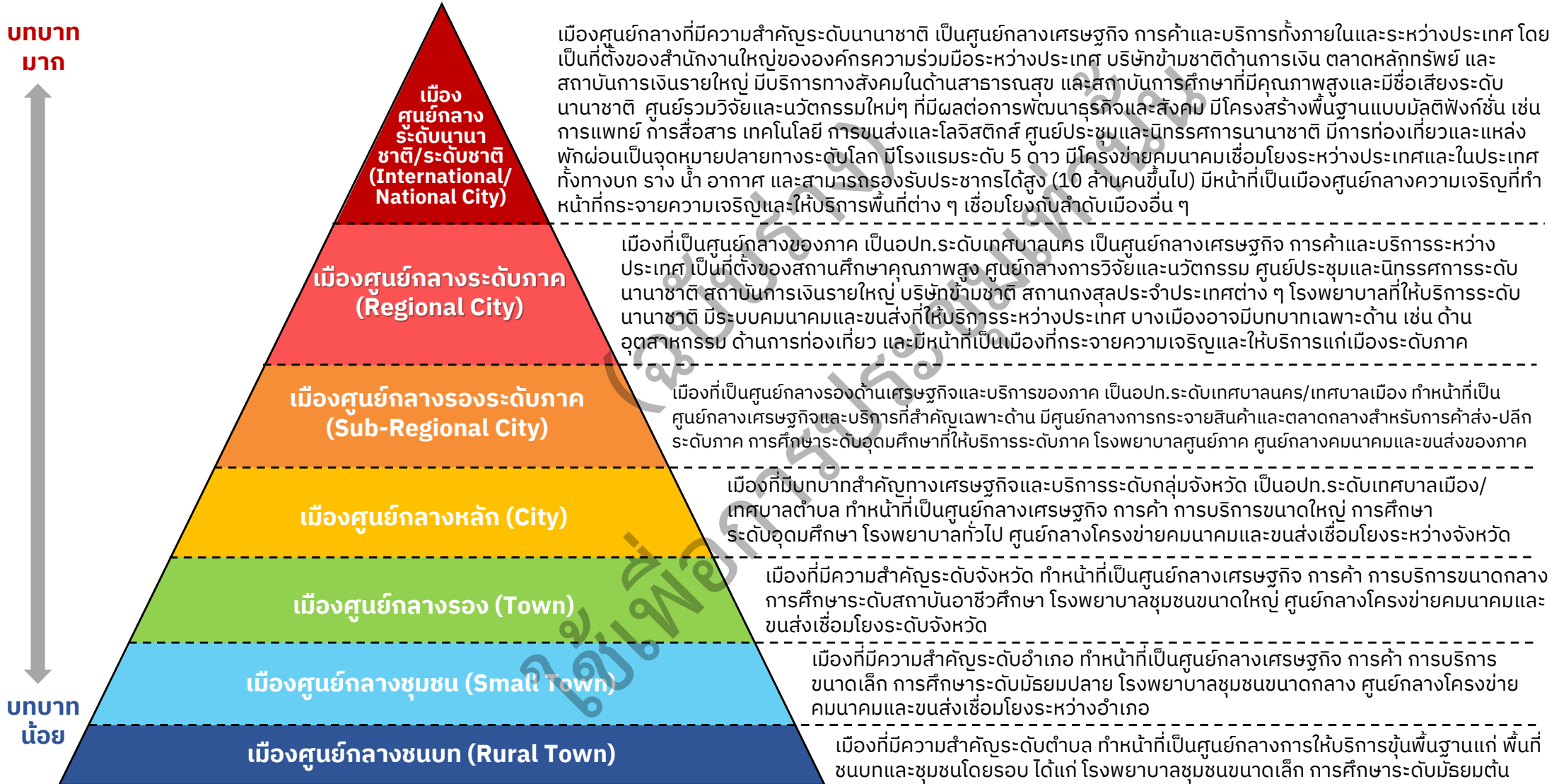
ที่มา : การวิเคราะห์โดยบริษัทที่ปรึกษา, 2565

นโยบายกำหนดให้ทุกภาคของประเทศ มีการเปลี่ยนแปลงลำดับศัถย์ของเมืองที่สูงขึ้น เพื่อกระจายความเจริญ ส่งเสริมเศรษฐกิจและการจ้างงานในแต่ละภาค

นโยบายที่ 2 การสร้างความสมดุลของระบบเมือง

นโยบายมุ่งเน้นการพัฒนาเศรษฐกิจและโครงสร้างพื้นฐานที่สอดคล้องกับลำดับศัภย์ของเมืองในอนาคต

บทบาทของเมืองตามลำดับศัภย์

นโยบายที่ 2 การสร้างความสมดุลของระบบเมือง

มาตรการและวิธีการดำเนินงาน

มาตรการและวิธีการดำเนินงาน	หน่วยงานผู้รับผิดชอบ
มาตรการ 1 ส่งเสริมให้ระบบเมืองมีความสมดุลมากขึ้น โดยเพิ่มจำนวนเมืองในแต่ละภาคให้มีศูนย์กลางระดับภาค ศูนย์กลางรองระดับภาค ศูนย์กลางหลัก และ ศูนย์กลางรอง เพื่อกำหนดให้ให้บริการแก่พื้นที่โดยรอบอย่างทั่วถึงมากขึ้น	<ul style="list-style-type: none">• กระทรวงมหาดไทย• กระทรวงคมนาคม• กระทรวงศึกษาธิการ• กระทรวงสาธารณสุข• องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
มาตรการ 2 ส่งเสริมให้กรุงเทพมหานครเป็นมหานครระดับโลก โดยพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานขั้นสูงและสร้างสภาพแวดล้อมเมืองที่น่าอยู่ เพื่อส่งเสริมศักยภาพในการเป็นจุดหมายปลายทางของการเดินทาง การท่องเที่ยว การลงทุน และ กิจกรรมต่าง ๆ ของโลก	<ul style="list-style-type: none">• กรุงเทพมหานคร และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
มาตรการ 3 ส่งเสริมให้เมืองศูนย์กลางระดับภาค มีบทบาทสำคัญระดับประเทศ โดยเพิ่มศักยภาพการเป็นศูนย์กลางเศรษฐกิจ และบริการทั้งภายในและระหว่างประเทศ	<ul style="list-style-type: none">• กระทรวงมหาดไทย• องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
มาตรการ 4 จัดทำแผนพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน บริการสาธารณะ และเศรษฐกิจ ให้สอดคล้องตามมาตรฐานแต่ละลำดับศัถย	<ul style="list-style-type: none">• กระทรวงมหาดไทย• องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ตัวชี้วัด

- เมืองมีการจัดทำแผนและพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน บริการสาธารณะและเศรษฐกิจ ให้สอดคล้องตามเกณฑ์ของเมืองแต่ละลำดับศัถย

นโยบายที่ 3 การพัฒนาเมืองที่มีศักยภาพเพื่อส่งเสริมบทบาทหน้าที่พิเศษ

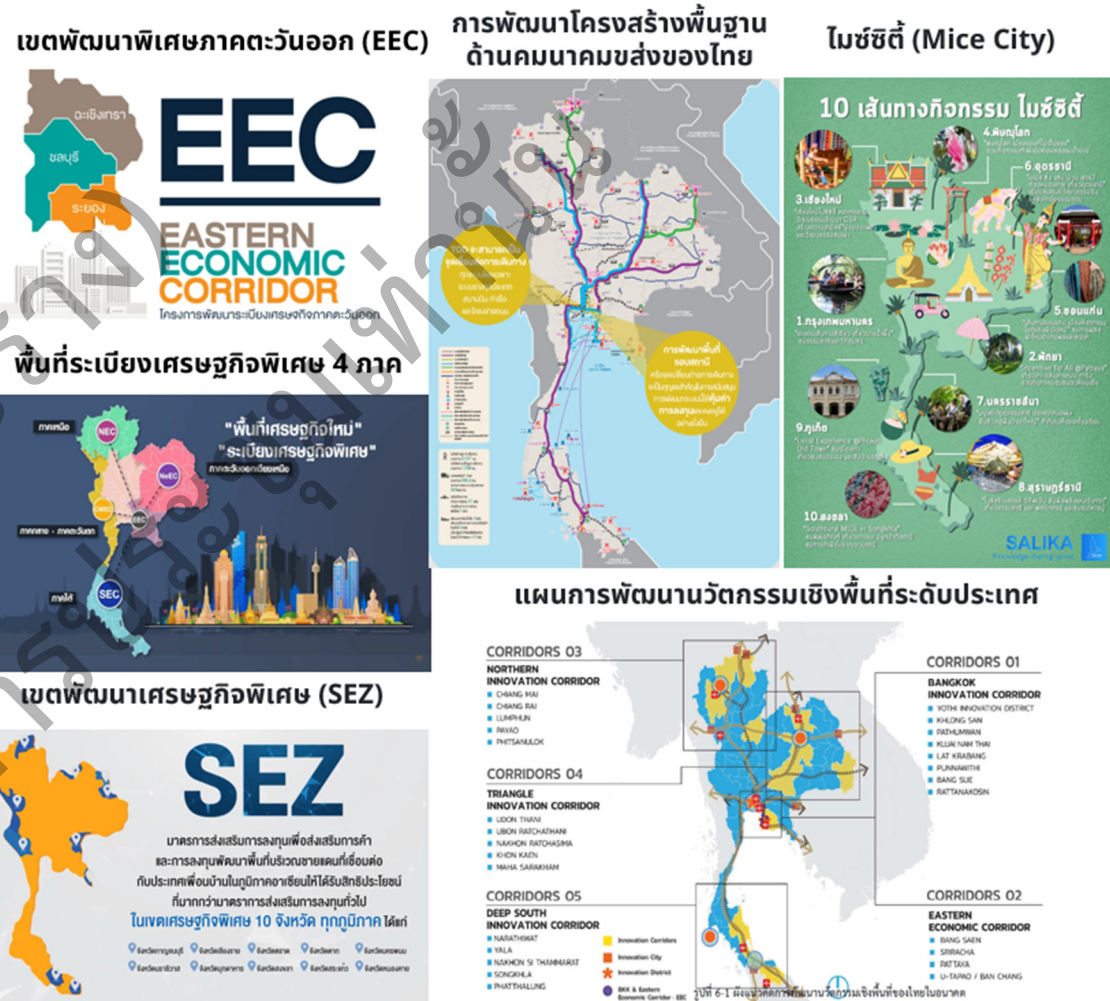
เป้าหมาย

มุ่งเน้น **การจัดเตรียมพื้นที่เมือง และโครงสร้างพื้นฐานเพื่อรองรับการประกอบกิจกรรมที่สอดคล้องกับบทบาทพิเศษของเมืองและแผนนโยบายของรัฐ** เพื่อสร้างแหล่งงานในพื้นที่ที่มีศักยภาพ กระจายความเจริญ และโอกาสทางเศรษฐกิจให้แก่ประเทศ

พื้นที่เป้าหมาย

- เมืองศูนย์กลางอุตสาหกรรม (Industrial Cities)
- เมืองศูนย์กลางสาธารณสุข (Wellness Cities)
- เมืองศูนย์กลางคมนาคมขนส่ง (Logistic Cities)
- เมืองนวัตกรรม (Innovative Cities)
- เมืองศูนย์กลางการประชุมและนิทรรศการ (Mice Cities)
- เมืองการค้าชายแดน (Special Economic Cities)

พื้นที่เป้าหมายในการพัฒนาของประเทศ

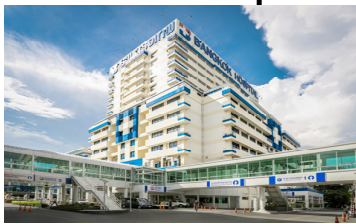

นโยบายที่ 3 การพัฒนาเมืองที่มีศักยภาพเพื่อส่งเสริมบทบาทหน้าที่พิเศษ

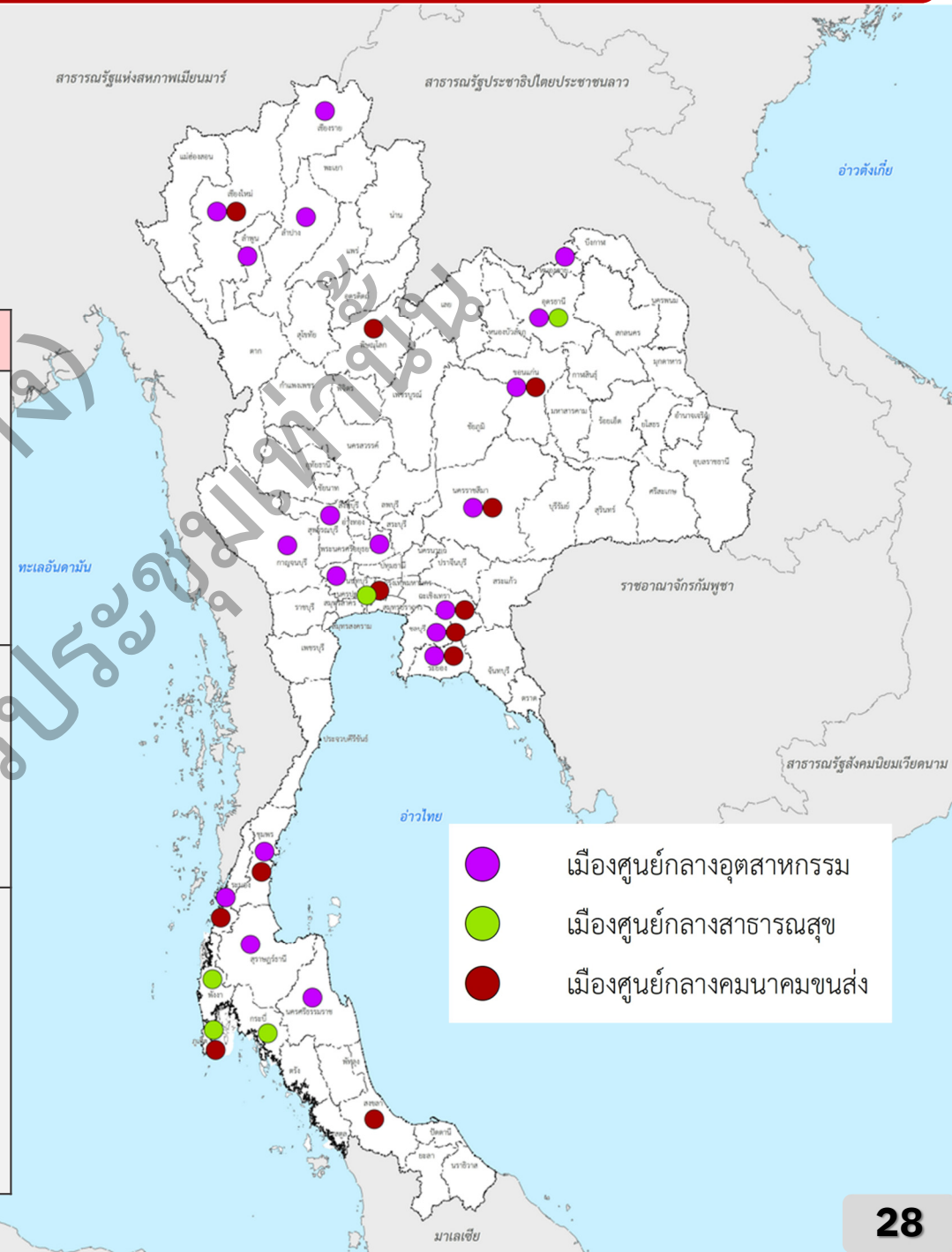
เมืองศูนย์กลาง
อุตสาหกรรม

เมืองศูนย์กลาง
สาธารณสุข

เมืองศูนย์กลาง
คมนาคมขนส่ง

บทบาท	พื้นที่เป้าหมาย	องค์ประกอบในการพัฒนา
เมืองศูนย์กลางอุตสาหกรรม (Industrial Cities)	<ul style="list-style-type: none"> เมืองในระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก (EEC) ภาคเหนือ (NEC) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (NeEC) ภาคกลาง-ตะวันตก (CWEC) ภาคใต้ (SEC) 	<ul style="list-style-type: none"> Smart Energy & Environment อุตสาหกรรมที่ใช้เทคโนโลยีขั้นสูง อุตสาหกรรมเชิงนิเวศ ระบบโลจิสติกส์ คลังสินค้า CY หรือ ICD โซโลสินค้าเกษตร ศูนย์รวบรวม/บำบัดน้ำเสีย ศูนย์รวบรวม/จัดการขยะ
เมืองศูนย์กลางสาธารณสุข (Wellness Cities)	<ul style="list-style-type: none"> กรุงเทพมหานคร เมืองในกลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอันดามัน (Andaman wellness Corridor: Awc) (ภูเก็ต กระบี่ พังงา ระนอง) และ อุดรธานี 	<ul style="list-style-type: none"> Smart Living & Environment sw.ศูนย์ / sw.เฉพาะทาง / ศูนย์วิจัยการแพทย์ ศูนย์เวชศาสตร์ฟื้นฟู sw.เอกชน / คลินิกทั่วไป สนามกีฬา / สวนสาธารณะ แหล่งอาหารสุขภาพ
เมืองศูนย์กลางคมนาคมขนส่ง (Logistic Cities)	<ul style="list-style-type: none"> กรุงเทพมหานคร ระยอง ชลบุรี ฉะเชิงเทรา เชียงใหม่ พิษณุโลก ขอนแก่น นครราชสีมา ภูเก็ต สงขลา ชุมพร ระนอง 	<ul style="list-style-type: none"> Smart Mobility & Energy จุดเปลี่ยนถ่ายการเดินทางและการขนส่งสินค้าหลายรูปแบบ ทางหลวงสายประธาน สนามบิน/ท่าเรือ สถานีระบบขนส่งทางราง สถานีขนส่งผู้โดยสารระดับภาค ศูนย์รวบรวมและกระจายสินค้า ศูนย์ซ่อมบำรุงยานพาหนะ

นโยบายที่ 3 การพัฒนาเมืองที่มีศักยภาพเพื่อส่งเสริมบทบาทหน้าที่พิเศษ

เมืองนวัตกรรม

เมืองศูนย์กลางการประชุมและนิทรรศการ

เมืองการค้าชายแดน

สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์

สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

อ่าวตังเกี๋ย

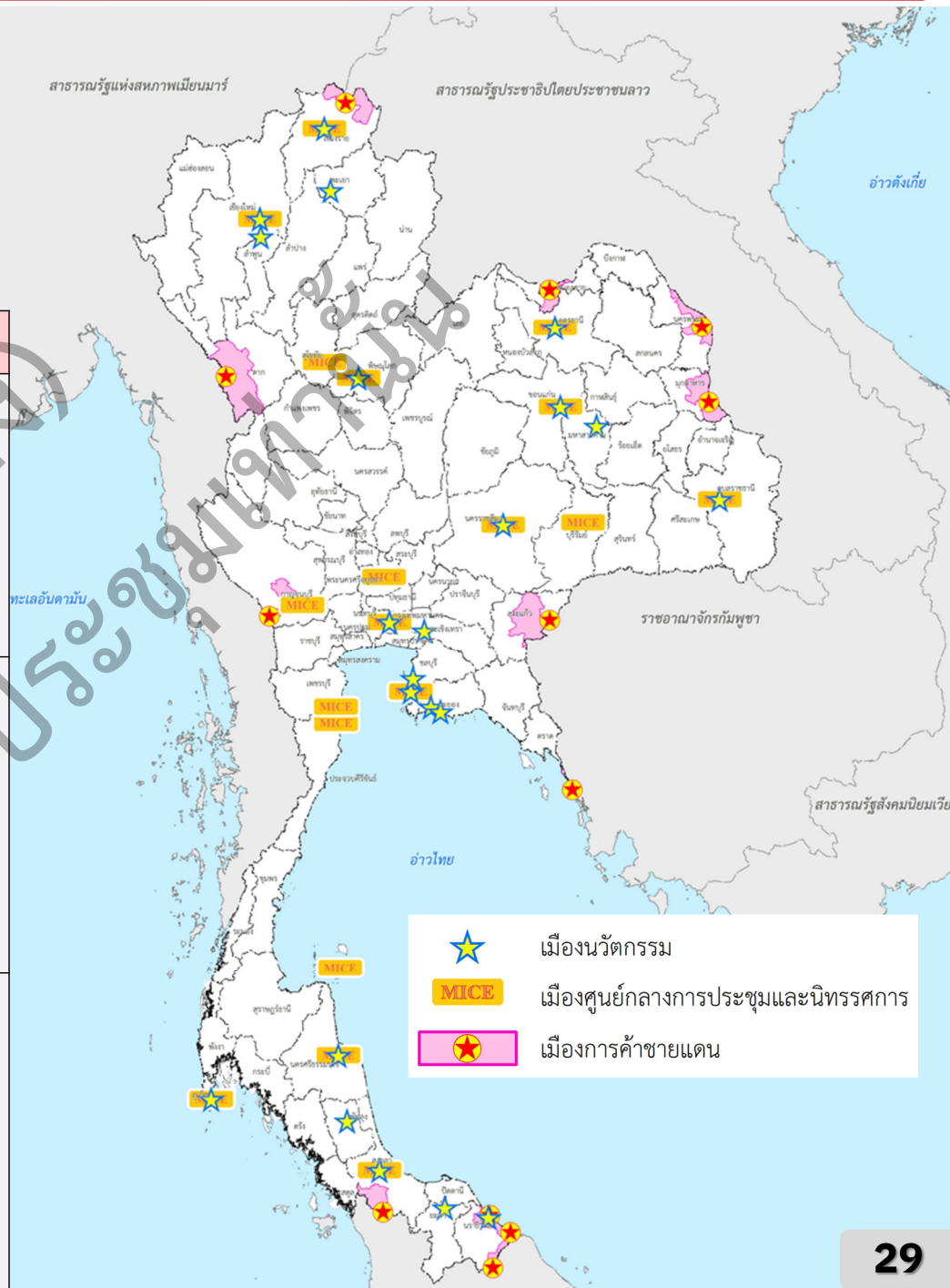
ทะเลอันดามัน

ราชอาณาจักรกัมพูชา

อ่าวไทย

สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม

บทบาท	พื้นที่เป้าหมาย	องค์ประกอบในการพัฒนา
เมืองนวัตกรรม (Innovative Cities)	<ul style="list-style-type: none"> กรุงเทพมหานคร กลุ่มจังหวัด EEC เชียงใหม่ เชียงราย ลำพูน พะเยา พิษณุโลก อุดรธานี อุบลราชธานี นครราชสีมา ขอนแก่น มหาสารคาม นครราชสีมา ยะลา สงขลา พัทลุง นครศรีธรรมราช 	<ul style="list-style-type: none"> Smart Governance & Economy & Environment & People ศูนย์วิจัย และนวัตกรรม พื้นที่แลกเปลี่ยนเรียนรู้ พื้นที่สร้างสรรค์นวัตกรรมใหม่ พื้นที่ประกอบการเศรษฐกิจ เทคโนโลยีการสื่อสารที่ครอบคลุม และประสิทธิภาพสูง
เมืองศูนย์กลางการประชุมและนิทรรศการ (Mice Cities)	<ul style="list-style-type: none"> กรุงเทพมหานคร เมืองพัทยา เชียงใหม่ พิษณุโลก สุโขทัย เชียงราย อัญญา เพชรบุรี กาญจนบุรี ประจวบคีรีขันธ์ อุดรธานี ขอนแก่น นครราชสีมา บุรีรัมย์ อุบลราชธานี ภูเก็ต สงขลา สุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช 	<ul style="list-style-type: none"> Smart Economy & Mobility ศูนย์จัดประชุมและสัมมนา ศูนย์จัดแสดงสินค้า / นิทรรศการ โรงแรม / รีสอร์ท ที่ได้มาตรฐาน แหล่งท่องเที่ยวมาตรฐาน ระบบคมนาคมขนส่งหลายรูปแบบ แหล่งอาหารและสินค้าอัตลักษณ์ เทคโนโลยีการสื่อสารที่ครอบคลุม และประสิทธิภาพสูง
เมืองการค้าชายแดน (Special Economic Cities)	<ul style="list-style-type: none"> ตาก สระแก้ว ตราด มุกดาหาร นครราชสีมา สงขลา เชียงราย หนองคาย นครพนม กาญจนบุรี 	<ul style="list-style-type: none"> Smart Governance & Economy ระบบศุลกากรที่ทันสมัยและรวดเร็ว จุดผ่านแดนถาวร เขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน อุตสาหกรรมเชิงนิเวศ ระบบโลจิสติกส์ คลังสินค้า, CY, ICD ศูนย์บริการเบ็ดเสร็จด้านการลงทุน (One Stop Service)

- เมืองนวัตกรรม
- เมืองศูนย์กลางการประชุมและนิทรรศการ
- เมืองการค้าชายแดน

นโยบายที่ 3 การพัฒนาเมืองที่มีศักยภาพเพื่อส่งเสริมบทบาทหน้าที่พิเศษ

มาตรการและวิธีการดำเนินงาน

มาตรการและวิธีการดำเนินงาน	หน่วยงานผู้รับผิดชอบ	
<p>มาตรการ 1 จัดทำแผนพัฒนาเมืองที่สอดคล้องกับบทบาทหน้าที่พิเศษ</p> <p>โดยการมีส่วนร่วมของหน่วยงานทุกภาคส่วน เพื่อเป็นกรอบในการพัฒนาเมืองให้มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน สร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน</p>	<ul style="list-style-type: none"> กระทรวงมหาดไทย กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม กระทรวงแรงงาน กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงสาธารณสุข 	<ul style="list-style-type: none"> กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
<p>มาตรการ 2 พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานประสิทธิภาพสูงและระบบนิเวศที่เอื้อต่อการพัฒนา</p> <p>โดยจัดเตรียมพื้นที่เพื่อสนับสนุนการประกอบกิจกรรมตามบทบาทหน้าที่พิเศษของเมือง และพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่มีคุณภาพบนฐานของเทคโนโลยีและนวัตกรรม เพื่อดึงดูดให้กลุ่มนักคิด นักลงทุน และแรงงานที่มีศักยภาพสูง เข้ามาทำงานและอยู่อาศัยได้อย่างมีคุณภาพชีวิตที่ดี</p>	<ul style="list-style-type: none"> กระทรวงมหาดไทย กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม กระทรวงต่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม 	<ul style="list-style-type: none"> สำนักงานส่งเสริมการจัดประชุมและนิทรรศการ สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
<p>มาตรการ 3 ส่งเสริมการลงทุนในเมืองที่มีบทบาทหน้าที่พิเศษ</p> <p>โดยใช้กลไกทางด้านภาษีและสิทธิประโยชน์ด้านอื่น ๆ เพื่อดึงดูดการลงทุนจากภาคเอกชน หรือส่งเสริมการร่วมทุนระหว่างภาครัฐและเอกชน (PPP)</p>	<ul style="list-style-type: none"> กระทรวงการคลัง สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน 	

ตัวชี้วัด

- เมืองที่มีบทบาทหน้าที่พิเศษ มีโครงการที่เกี่ยวข้องที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนเพิ่มขึ้น

นโยบายที่ 4 การส่งเสริมประสิทธิภาพการรวมกลุ่มพื้นที่เมืองเพื่อเป็นศูนย์กลางภูมิภาค

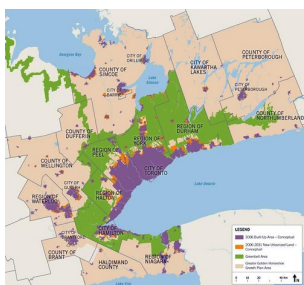
เป้าหมาย

มุ่งเน้นการพัฒนา **พื้นที่เมืองชนเมือง** แบบบูรณาการในด้านโครงสร้างพื้นฐาน การใช้ประโยชน์ที่ดิน และการจัดการสิ่งแวดล้อม

โดยให้หน่วยงานภาครัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ามามีบทบาทในการวางแผนพัฒนาพื้นที่เมืองชนเมืองร่วมกันให้เกิดการบริหารจัดการเชิงพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อส่งเสริมให้พื้นที่เมืองชนเมืองเป็นขั้วหลักของการพัฒนาด้านเศรษฐกิจและบริการของประเทศและภาค

แนวทางการจัดการพื้นที่เมืองชนเมือง

Regional planning

Collaborative planning

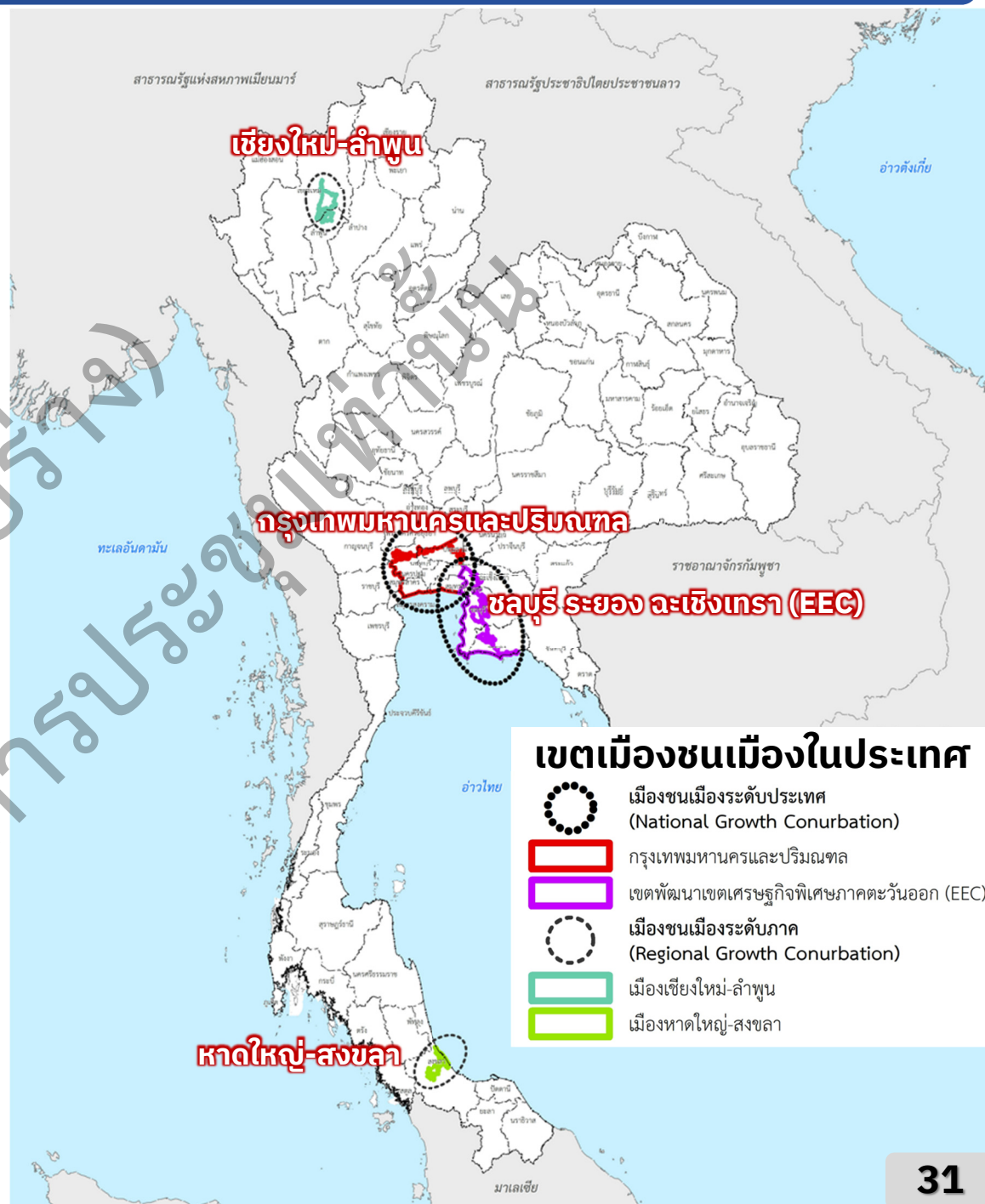
พื้นที่เป้าหมาย

พื้นที่เมืองชนเมืองระดับประเทศ

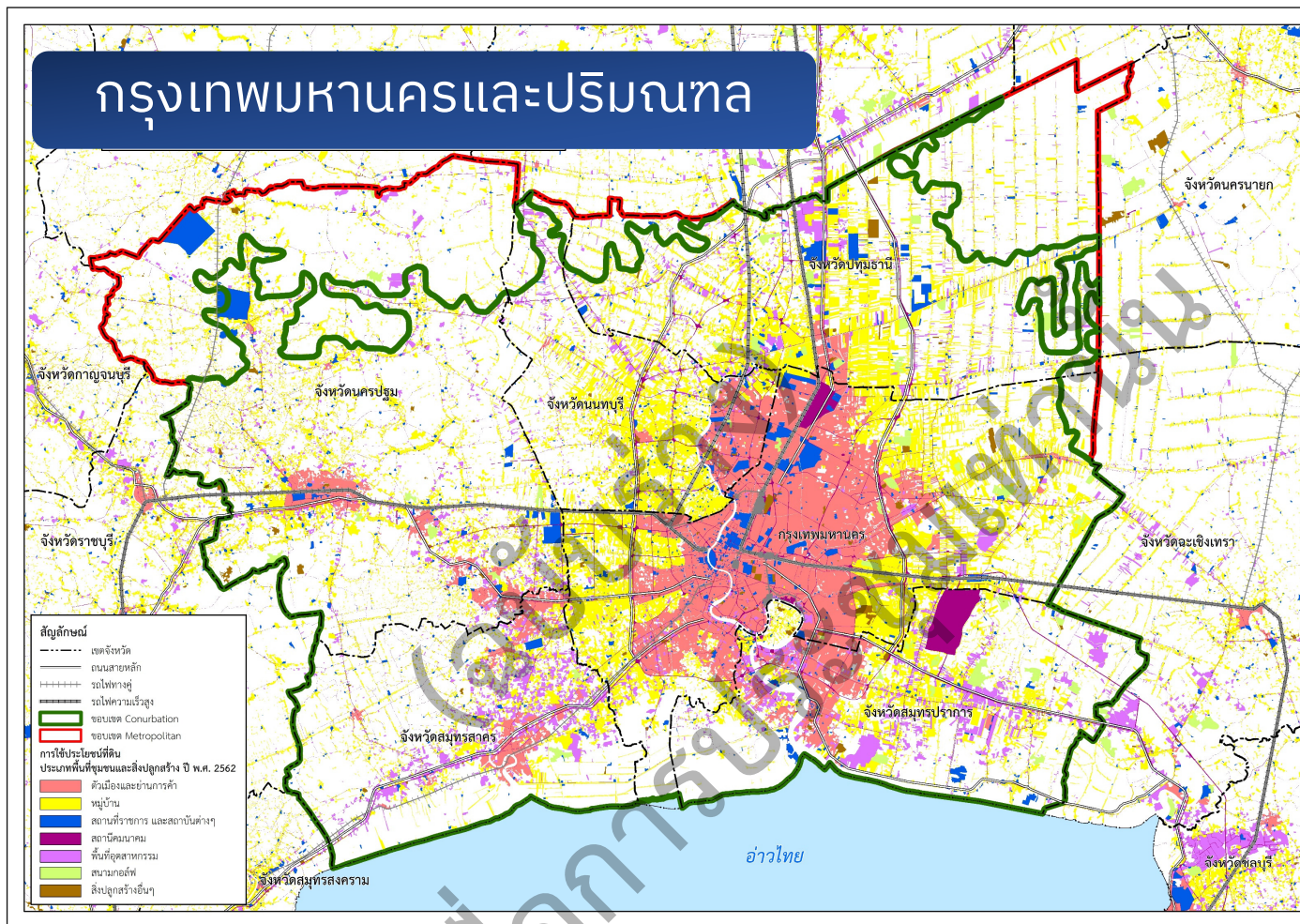
- (1) กรุงเทพมหานครและปริมณฑล
- (2) ชลบุรี ระยอง ฉะเชิงเทรา (EEC)

พื้นที่เมืองชนเมืองระดับภาค

- (3) เชียงใหม่-ลำพูน
- (4) หาดใหญ่-สงขลา

นโยบายที่ 4 การส่งเสริมประสิทธิภาพการรวมกลุ่มพื้นที่เมืองเพื่อเป็นศูนย์กลางภูมิภาค

บทบาทสำคัญของพื้นที่

- มีบทบาทด้านเศรษฐกิจ สังคม การปกครองของประเทศ
- มีระดับการพัฒนาระบบสาธารณูปโภคและสาธารณูปการสูง
- มีการกระจุกตัวของกลุ่มเมืองที่มีบทบาทหลากหลาย
- กรุงเทพมหานครเป็นพื้นที่ศูนย์กลาง และมีการกระจายพื้นที่เมืองออกไปสู่จังหวัดโดยรอบตามเส้นทางคมนาคม

ขนาดพื้นที่ Conurbation (ตร.กม.)

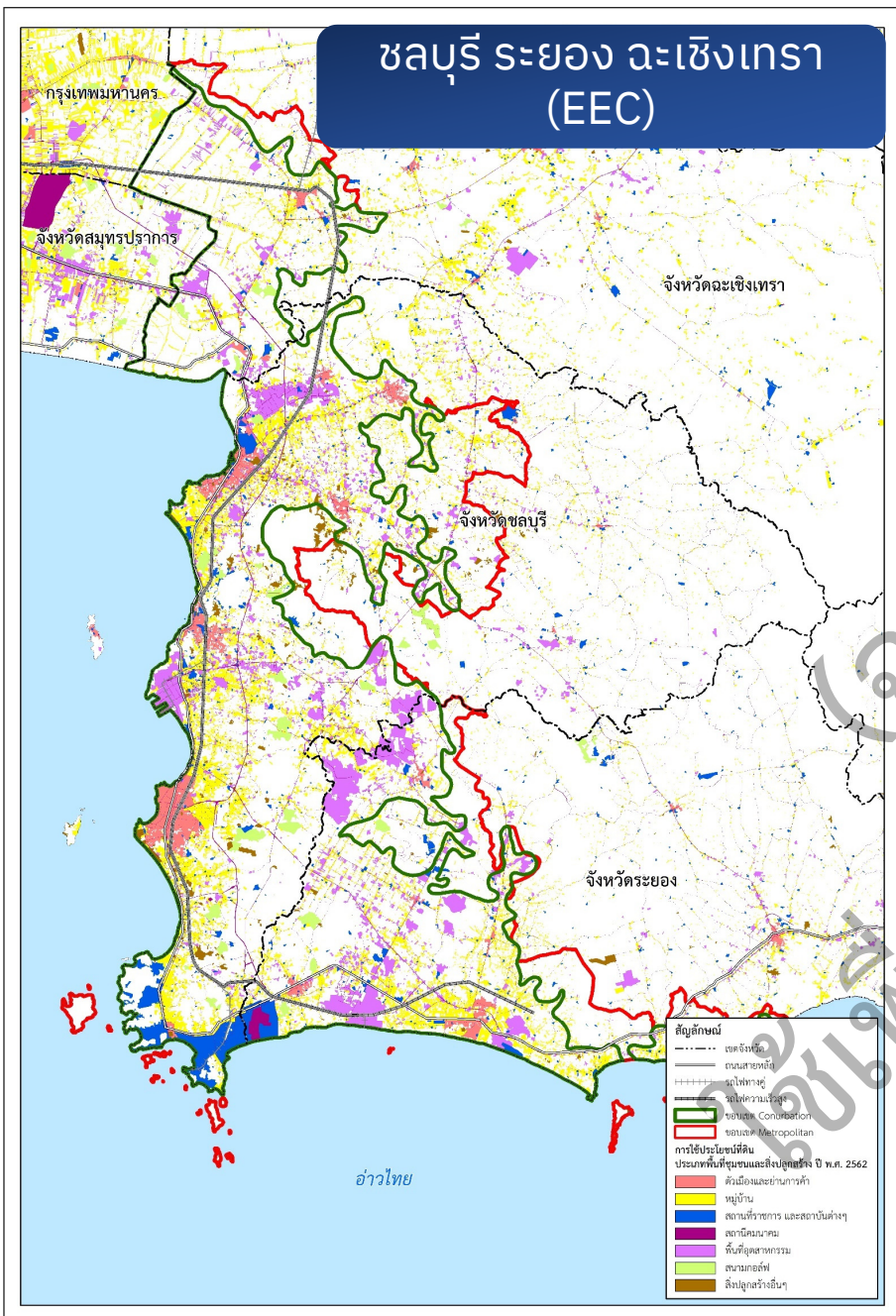
ครอบคลุมพื้นที่ 6,268 ตร.กม. ใน 6 จังหวัด คือ

- กรุงเทพมหานคร นครปฐม ปทุมธานี นนทบุรี สมุทรสาคร สมุทรปราการ

จำนวน อปท.

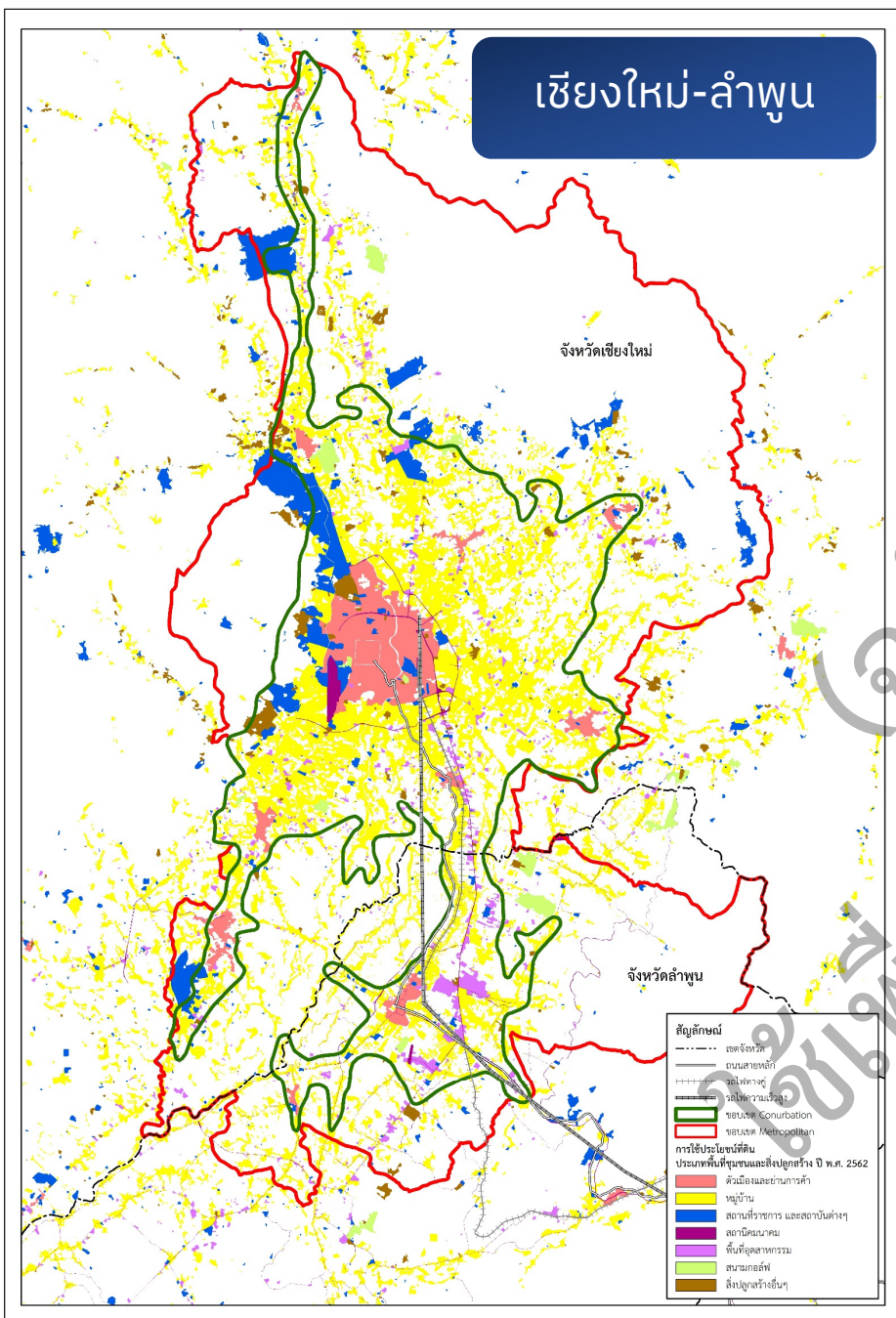
- รวม 494 แห่ง
- กรุงเทพมหานคร 180 แขวง
 - เทศบาลนคร 6 แห่ง
 - เทศบาลเมือง 35 แห่ง
 - เทศบาลตำบล 76 แห่ง
 - อบต. 197 แห่ง

นโยบายที่ 4 การส่งเสริมประสิทธิภาพการรวมกลุ่มพื้นที่เมืองเพื่อเป็นศูนย์กลางภูมิภาค

บทบาทสำคัญของพื้นที่	ขนาดพื้นที่ Conurbation (ตร.กม.)	จำนวน อปท.
<ul style="list-style-type: none"> • มีบทบาทสำคัญด้านเศรษฐกิจและสังคมในระดับประเทศ • มีโครงข่ายคมนาคมเป็นแกนกลางของพื้นที่ • มีระดับการพัฒนาระบบสาธารณูปโภคและสาธารณูปการสูง • มีการกระจุกตัวของกลุ่มเมืองที่มีบทบาทหลากหลายและสนับสนุนเกื้อกูลซึ่งกันและกัน • ฉะเชิงเทรา ชลบุรี และระยอง เป็นพื้นที่เมืองที่อยู่อาศัยและแหล่งงาน โดยมีศรีราชา แหลมฉบัง อู่ตะเภา และมาบตาพุด เป็นพื้นที่สนับสนุนด้านอุตสาหกรรมและคมนาคม 	<p>ครอบคลุมพื้นที่ 3,971 ตร.กม. ใน 3 จังหวัด คือ</p> <ul style="list-style-type: none"> • ชลบุรี • ระยอง • ฉะเชิงเทรา 	<p>รวม 170 แห่ง</p> <ul style="list-style-type: none"> • เมืองพัทยา 1 แห่ง • เทศบาลนคร 3 แห่ง • เทศบาลเมือง 12 แห่ง • เทศบาลตำบล 61 แห่ง • อบต. 93 แห่ง

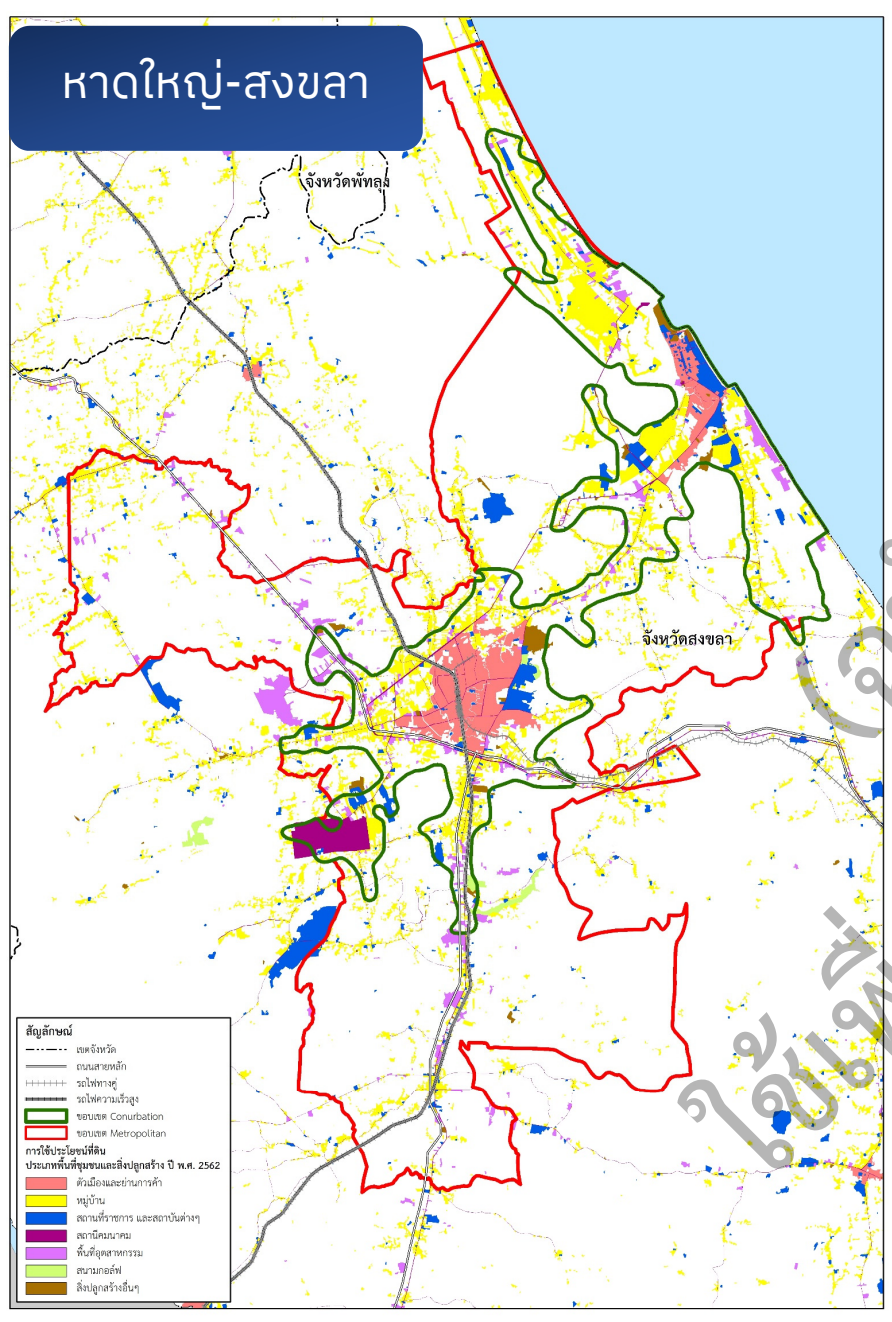
นโยบายที่ 4 การส่งเสริมประสิทธิภาพการรวมกลุ่มพื้นที่เมืองเพื่อเป็นศูนย์กลางภูมิภาค

บทบาทสำคัญของพื้นที่	ขนาดพื้นที่ Conurbation (ตร.กม.)	จำนวน อปท.
<ul style="list-style-type: none"> มีบทบาทสำคัญทางด้านเศรษฐกิจและสังคมระดับภาค เมืองเชียงใหม่เป็นเมืองท่องเที่ยว วัฒนธรรม และการบริการระดับประเทศ เมืองลำพูนมีบทบาทเป็นเมืองศูนย์กลางการผลิตเป็นที่ตั้งของนิคมอุตสาหกรรมซึ่งเป็นแหล่งจ้างงานที่สำคัญ 	<p>ครอบคลุมพื้นที่ 831 ตร.กม.</p> <p>ใน 2 จังหวัด คือ</p> <ul style="list-style-type: none"> เชียงใหม่ ลำพูน 	<p>รวม 99 แห่ง</p> <ul style="list-style-type: none"> เทศบาลนคร 1 แห่ง เทศบาลเมือง 4 แห่ง เทศบาลตำบล 81 แห่ง อบต. 13 แห่ง

นโยบายที่ 4 การส่งเสริมประสิทธิภาพการรวมกลุ่มพื้นที่เมืองเพื่อเป็นศูนย์กลางภูมิภาค

หาดใหญ่-สงขลา

บทบาทสำคัญของพื้นที่	ขนาดพื้นที่ Conurbation (ตร.กม.)	จำนวน อปท.
<ul style="list-style-type: none"> มีบทบาทสำคัญทางด้านเศรษฐกิจและสังคมระดับภาค เป็นเมืองทางการค้า เป็นศูนย์กลางของการค้าและการบริการ สงขลา มีความเป็นศูนย์กลางราชการ ขณะที่หาดใหญ่จะมีบทบาททางด้านการศึกษา การค้า และบริการ 	<p>ครอบคลุมพื้นที่ 349 ตร.กม. ในจังหวัดสงขลา</p>	<p>รวม 33 แห่ง</p> <ul style="list-style-type: none"> เทศบาลนคร 2 แห่ง เทศบาลเมือง 8 แห่ง เทศบาลตำบล 10 แห่ง อบต. 13 แห่ง

นโยบายที่ 4 การส่งเสริมประสิทธิภาพการรวมกลุ่มพื้นที่เมืองเพื่อเป็นศูนย์กลางภูมิภาค

มาตรการและวิธีการดำเนินงาน

มาตรการและวิธีการดำเนินงาน	หน่วยงานผู้รับผิดชอบ
มาตรการ 1 จัดให้มีการศึกษาแนวทางการบริหารจัดการพื้นที่เมืองชนเมือง โดยส่งเสริมให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องศึกษาแนวทางการบริหารจัดการพื้นที่เมืองชนเมืองที่เหมาะสมกับประเทศไทย พร้อมทั้งศึกษาแนวทางการจัดทำฐานข้อมูลด้านประชากร ภาพถ่าย เศรษฐกิจ และสังคมของพื้นที่เมืองชนเมือง	<ul style="list-style-type: none">• กระทรวงมหาดไทย• กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม (สำนักงานสถิติแห่งชาติ)
มาตรการ 2 ผลักดันให้มีคณะกรรมการบริหารจัดการพื้นที่เมืองชนเมือง ประกอบด้วยหน่วยงานภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชน และผู้ทรงคุณวุฒิด้านต่างๆ เพื่อร่วมกันกำหนดทิศทางการพัฒนาและแนวทางการบริหารจัดการพื้นที่เมืองชนเมืองร่วมกัน	<ul style="list-style-type: none">• กระทรวงมหาดไทย• กระทรวงคมนาคม• องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
มาตรการ 3 จัดทำแผนแม่บทการพัฒนาพื้นที่เมืองชนเมือง โดยการมีส่วนร่วมของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พร้อมผลักดันให้หน่วยงานทุกภาคส่วนร่วมกันใช้แผนแม่บทการพัฒนาพื้นที่เมืองชนเมืองเป็นกรอบในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานให้สอดคล้องกับบทบาทของพื้นที่ ส่งเสริมการเป็นศูนย์กลางเศรษฐกิจที่สำคัญของประเทศ ควบคู่กับการพัฒนาคุณภาพชีวิต และการรักษาสิ่งแวดล้อม	<ul style="list-style-type: none">• กระทรวงมหาดไทย• องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
มาตรการ 4 ส่งเสริมให้มีการขับเคลื่อนการพัฒนาพื้นที่เมืองชนเมืองในรูปแบบพิเศษ เพื่อความสอดคล้องของการพัฒนา ให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน	<ul style="list-style-type: none">• กระทรวงมหาดไทย• องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ตัวชี้วัด

- มีแผนศึกษาแนวทางการบริหารจัดการพื้นที่เมืองชนเมือง
- มีคณะกรรมการบริหารจัดการพื้นที่เมืองชนเมือง

ผังนโยบายระดับประเทศ

NATIONAL SPATIAL PLAN

2 5 8 0

การประชุมหารือกลุ่มย่อย

ผังนโยบายระดับประเทศและผังนโยบายระดับภาค

(ร่าง) นโยบายการตั้งถิ่นฐานและระบบชุมชน

วันอังคารที่ 28 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2566 เวลา 08:30 – 12:00 น.

ณ ห้องประชุม 41501 อาคาร 4 ชั้น 15 กรมโยธาธิการและผังเมือง

และการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์

สำนักผังประเทศและผังภาค กรมโยธาธิการและผังเมือง กระทรวงมหาดไทย

จบการนำเสนอ

แนวคิดการได้มาซึ่งนโยบายที่อยู่อาศัย

Adequate Housing

การจัดการที่อยู่อาศัยให้เพียงพอ
ในเชิงปริมาณและคุณภาพ

Affordable Housing

การจัดการที่อยู่อาศัยที่สอดคล้องกับความสามารถ
ในการแบกรับภาระค่าใช้จ่ายของแต่ละครัวเรือน

Social Model

การพัฒนาที่อยู่อาศัยให้เกิดสังคมการอยู่ร่วมกัน

Co-Living / Co-Housing Model

แนวคิดใหม่ในยุคที่โลกกำลังก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ

Filtering Concept

แนวคิดการรักษาสมดุลที่อยู่อาศัย

Mixed use development

การใช้ประโยชน์ที่ดินแบบผสมผสาน

Redevelopment

การฟื้นฟูเมืองและชุมชน

มุ่งเน้น “การจัดการที่อยู่อาศัยที่ดีสำหรับประชาชนทุก ๆ คนทั่วหน้า”

ให้สามารถในการดำรงชีวิตได้อย่างมีศักดิ์ศรี สำหรับ “ทุกคน”
หมายถึง ทุกคนควรจะได้รับที่อยู่อาศัยที่เหมาะสมกับความเป็นอยู่อย่างมีศักดิ์ศรี
โดยเฉพาะผู้มีรายได้น้อยหรือคนจน

(Housing for All)

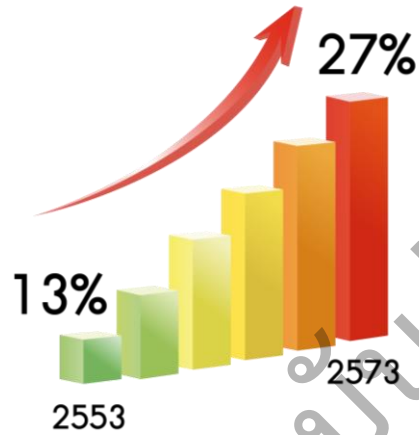
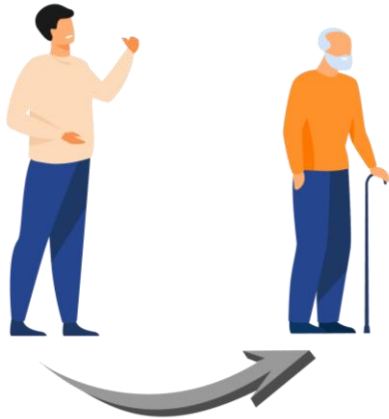
เป็นนโยบายสาธารณะที่รัฐบาลและภาคเอกชนต้องดำเนินการ

1. จัดหาจัดสร้างให้ทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ
2. ปรับปรุง พื้นฟู บ้าน/ชุมชน ที่เสื่อมโทรมให้มีสภาพดีขึ้น
3. ได้รับบริการของรัฐอย่างทั่วถึงและมีที่ทำกิน

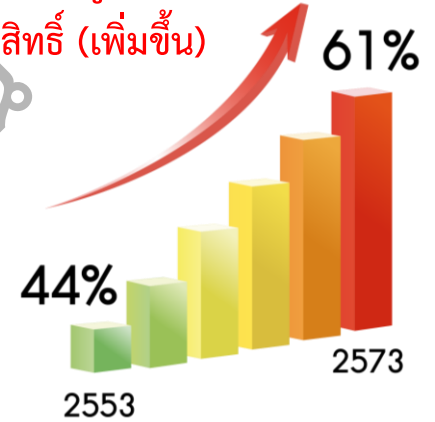
สถานการณ์ที่ส่งผลต่อความต้องการด้านที่อยู่อาศัย

แนวโน้มประชากรผู้สูงอายุ (เพิ่มขึ้น)

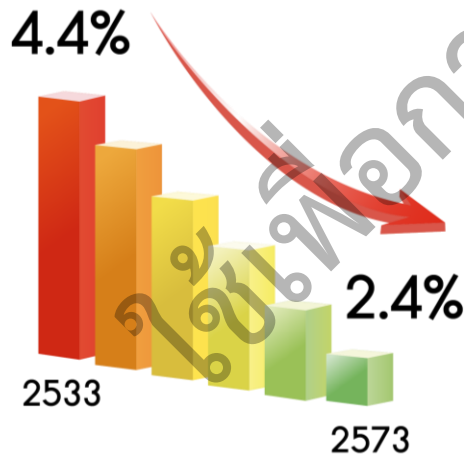

ความเป็นเมือง (สูงขึ้น)

ผู้มีรายได้น้อยมีที่อยู่อาศัยแบบไม่มีกรรมสิทธิ์ (เพิ่มขึ้น)

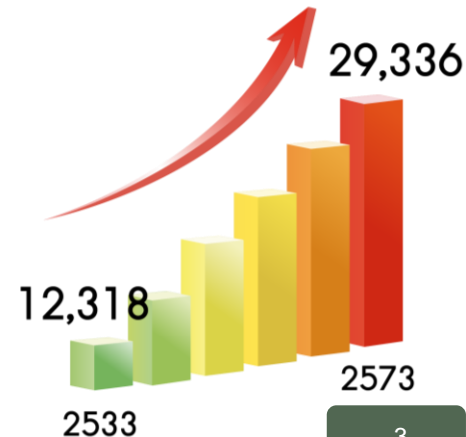

แนวโน้มขนาดคนต่อครัวเรือน (ลดลง)

จำนวนครัวเรือนเพิ่มขึ้น (พันครัวเรือน)

ปัจจุบัน 2558 มี 21.3 ล้านครัวเรือน

ปรากฏการณ์ด้านที่อยู่อาศัยเมือง

1

ครัวเรือนจำนวนมากมีรายได้ไม่เพียงพอ
ในการเข้าถึงตลาดที่อยู่อาศัย (Housing demand)

2

ปรากฏการณ์ “บ้านว่าง” ในเขตเมืองและชนบท
จากสังคมผู้สูงอายุและภาวะเศรษฐกิจซบเซา

3

ขาดแคลนที่อยู่อาศัยสำหรับแรงงาน
ในพื้นที่พัฒนาเศรษฐกิจใหม่ (EEC - SEZ)

4

มีความต้องการพัฒนาที่อยู่อาศัย
บริเวณพื้นที่โดยรอบสถานีขนส่งมวลชนระบบราง

นโยบาย 1

พัฒนาที่อยู่อาศัยที่เหมาะสมและเพียงพอในเขตเมือง

เป้าหมาย : ผู้มีรายได้น้อย รายได้ปานกลาง ผู้สูงอายุและกลุ่มเปราะบางในเขตเมืองสามารถเข้าถึงที่อยู่อาศัยได้

มาตรการ

หน่วยงานผู้รับผิดชอบ

มาตรการที่ 1 พัฒนาที่อยู่อาศัยที่ใกล้แหล่งงานและบริการขนส่งสาธารณะเพื่อลดค่าใช้จ่ายในการเดินทาง

มาตรการที่ 2 ฟื้นฟูและปรับปรุงพื้นที่อยู่อาศัยเดิมหรือที่เสื่อมโทรมให้มีสภาพแวดล้อมที่ดีและน่าอยู่อาศัย

มาตรการที่ 3 หลีกเลี่ยงการจัดสร้างที่อยู่อาศัยใหม่ในพื้นที่เสี่ยงต่อภัยพิบัติและพื้นที่อนุรักษ์เกษตรกรรม

มาตรการที่ 4 พัฒนาที่อยู่อาศัยสำหรับผู้สูงอายุและกลุ่มเปราะบาง

- การเคหะแห่งชาติ
- สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) (พอช.)
- กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

ตัวชี้วัด : มีแผนการพัฒนาที่อยู่อาศัยสำหรับผู้มีรายได้น้อย รายได้ปานกลาง กลุ่มผู้สูงอายุ และกลุ่มเปราะบาง ในเขตเมือง

นโยบาย 2

ส่งเสริมการพัฒนาที่อยู่อาศัยในพื้นที่พัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ

เป้าหมาย : มีที่อยู่อาศัยที่เพียงพอสำหรับแรงงานทุกกลุ่ม
ในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ EEC SEZ

มาตรการ	หน่วยงานผู้รับผิดชอบ
มาตรการที่ 1 จัดหาที่อยู่อาศัยที่สอดคล้องกับประชากรแรงงานทุกกลุ่ม ในพื้นที่พัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ	- การเคหะแห่งชาติ - สำนักงาน EEC - สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
มาตรการที่ 2 ส่งเสริมให้ภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาที่อยู่อาศัยให้กับกลุ่มประชากรแรงงาน โดยมีสิทธิพิเศษ และมาตรการทางด้านภาษี	- สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน
มาตรการที่ 3 จัดให้มีระบบโครงสร้างพื้นฐานด้านคมนาคมขนส่ง เทคโนโลยีและนวัตกรรม ที่สะดวกสบายทันสมัย เพื่อการอยู่อาศัย (Smart Living)	- กระทรวงคมนาคม - กระทรวงดิจิทัล - การประปา และการไฟฟ้า

ตัวชี้วัด :

1. มีแผนการพัฒนาที่อยู่อาศัยในพื้นที่พัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ
2. มีแผนการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน
3. มีมาตรการมีสิทธิพิเศษ และมาตรการทางด้านภาษีหรือแรงจูงใจ ในการลงทุนพัฒนาที่อยู่อาศัยในพื้นที่พัฒนาพิเศษ

นโยบาย 3

พัฒนาที่อยู่อาศัยโดยรอบสถานีขนส่งระบบราง (TOD)

เป้าหมาย : ลดการเดินทางโดยพาหนะส่วนบุคคล และบูรณาการการใช้ประโยชน์อาคารแบบผสมผสาน (Mixed-Use Buildings) ในเมืองศูนย์กลางระดับประเทศ และศูนย์กลางหลักระดับภาค

มาตรการ	หน่วยงานผู้รับผิดชอบ
มาตรการที่ 1 สนับสนุนการใช้ประโยชน์อาคารแบบผสมผสานอย่างเข้มข้น (Multiple and Intensive building use) ให้มีการใช้ประโยชน์ในอาคารมากกว่า 3-5 ประเภท	- กรมโยธาธิการและผังเมือง - องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น - การเคหะแห่งชาติ
มาตรการที่ 2 สนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาพื้นที่เฉพาะแห่ง (Plan unit District) ให้พัฒนาเป็นไปตามการจัดทำผังเมือง	- การรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนแห่งประเทศไทย
มาตรการที่ 3 สนับสนุนการผสมผสานการใช้ประโยชน์อาคารในแนวสูง (Vertical Mixed-Use Buildings) ให้เหมาะสมกับบทบาทของเมืองและบริบทของพื้นที่	- การรถไฟฟ้าแห่งประเทศไทย
มาตรการที่ 4 ส่งเสริมการร่วมทุนภาครัฐและเอกชน (Public Private Partnership : PPP) ในการพัฒนาโครงการที่อยู่อาศัยโดยรอบสถานีขนส่งระบบราง (TOD)	

ตัวชี้วัด :

1. มีแผนการพัฒนาที่อยู่อาศัยในพื้นที่โดยรอบสถานีขนส่งระบบราง (TOD)
2. มีแผนการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน
3. มีมาตรการสิทธิพิเศษ และมาตรการทางด้านภาษีหรือแรงจูงใจในการลงทุนพัฒนาที่อยู่อาศัยในพื้นที่โดยรอบสถานีขนส่งระบบราง (TOD)

